ოთხშაბათი 1919 წ. მაისის 28 № 108
ყოველდღიური გაზეთი

ოთხშაბათი 1919 წ. მაისის 28 № 108
ფ ა ს ი 2 მან.

საქართველო

რ ე დ ა ქ ც ი ა

ხელმოწერით შემოსული ყველა სტატია და წერილი გარკვევით და ერთ გვერდზე უნდა იყოს დაწერილი. წერილში უნდა იყოს აღნიშნული ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპირობოდ გამოგზავნილი მასალა ჰონორარის უფლებას არ იძლევა. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5, ქართული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 76. ტელეგ. ადრესი: თბილისი, „საქართველო"

კ ო ნ ტ ო რ ა

„საქართველოზე" ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ სამი თვით და ღირს—120 მ. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 40 მანეთი. ცალკე № 2 მან. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 2 მ. უკანასკნელზე—1 მ. 50 კ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. ხამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ 50 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს 5 მან. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს 1½ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 10 საათიდან 3 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

დილის წარმოდგენა — სახელმწიფო თეატრი — დილის წარმოდგენა

ხუთშაბათს, 29 მაისს, 1919 წ. **კ. ფოცხვერაშვილის** მეთაურობით და მონაწ. გაიმართება პირველად თბილისში სრულიად საქართველოს დამკვრელ მომღერალთა ვოკალურ-ინსტრუმენტალური

დამფუძნებელი ყრილობა-კონცერტი რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებს ხუთას ქალ-ვაჟთაგან შემდგარი ხორო, სამას კაცისაგან ხმა შეწყობილი მესაყვირეთა ორკესტრი, გურული დამკვრელ-მომღერალ-მოცეკვავეთა გუნდი, სახელმწიფო თეატრის ახალი საოპერო ხორო, სახელმწიფო თეატრის არტისტებიც. სარაჯიშვილი, ა. ინაშვილი, კომპოზ. ჩერეპნინი, გარტმანი, არაყიშვილი, ფალიაშვილი და სხ.

გურიიდგან მოწვეული გუნდი შეასრულებს სხვათა შორის პირველად თბილისში ნადურს, ელესას, ხელხვავს, ხასანბეგურს, საეკლესიო საგალობებს და სხვას. დასასრულ გაიმართება ძველი ქართული ფერხული და საომარ-საზეიმო ცეკვა **ხორუმი**

კონცერტის გახსნაში მონაწილეობას მიიღებს ქართული სამუსიკო საზოგადების გამგეობა, დამფუძნებელი კრების ხელოვნების კომისიის წარმომადგენელნი, ხოროს დამაარსებელნი და სხვანი.

დასაწყისი დილის 12 საათზე. — ბილეთები იყიდება თეატრის კასაში. (2—2399—1)

ყურადღება!..

ყურადღება!.. ყურადღება!..

მოითხოვეთ საუკეთესო ხარისხის

კონიაკი და კახური ღვინო ძმ. სესიაშვილებისა

(ღვინო იყიდება „ვედრობით" და „ბოჭკობით" ხელმისაწვდენ ფასებში) მისამართი: ვაგზლის ქ. 6. ტელეფ. 1—97.

(25—86—1)

ღრმად დამწუხრებულნი დები ანა ანტონის ასული ყავრიშვილისა, ნადეჟდა (ელპიდი) და ოლღა ანტონის ასულნი ყიფიანები, ძმა ალექსანდრე ანტონის ძე ყიფიანი და სიძე ნიკოლოზ იოსების ძე ყავრიშვილი გულითადი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა უდროოთ გარდაცვალებას

ვარვარე ანტონის ასულის

ყიფიანისას

გამოსვენება საავადმყოფოდან 28 მაისს დილის 9 საათზე კალოუბნის ეკლესიაში, დაკრძალვა წმ. ნინოს სასაფლაოზე. 2396 1—1

ახლად გარდაცვალებულის

დავით ალექსის ძის ყიფშიძის

ჭირისუფალნი გულითად მადლობას მოახსენებენ ყველა იმ პირთა და დაწესებულებათ, რომელთაც სიტყვიერად თუ წერილობით, დაკრძალვაზე დასწრებით თუ დეპეშით, პატივი სცეს განსვენებულის ხსოვნას, ხოლო ჩვენ ჭირისუფლები გვანუგეშეს და გაგვამხნევეს. (1—2398—1)

ღრმად დამწუხრებულნი ძმები სიმონ და ალექსანდრე რძალი კლავდია დიმიტრის ასული დები მარიამი და სალომე. სიძეები გაბრიელ გვერწითელი შვილებით და პლატონ საყვარელიძე აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ ძვირფას

ივანე ნოშრევანის ძის

ალავიძის

უდროოდ გარდაცვალებას. ცხედარს გამოასვენებენ მიხეილის საავადმყოფოდან და წაასვენებენ თბილისის სადგურზედ შუადღის 12 საათზე დაკრძალვის დღე ცალკე გამოცხადდება. (1—2397—1)

ვიქტორი, ალექსანდრე, ედუსი, ვასასი, ილია, მარიამი, დავითი, აგრაფინა, ეკატერინე და კონსტანტინე სამსონის ძენი ასათიანები ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ 23 მაისს ტრაგიკულად დაიღუპა მათი უსაყვარლესი მამა

სამსონ საჩინოს ძე ასათიანი.

პანაშვიდი ყოველ დღე ს. ბარდნალას განსვენებულის სახლში. (1—უ—1)

ებრაელთა სალოცავის კურთხევა

დაბა საჩხერის ებრაელთა სალოცავის მზრუნველი ე—ი გაბაი ამით აცხადებს რომ მომავალ 2 თიბათვეს დაბა საჩხერეში დანიშნულია ხსენებულ სალოცავის კურთხევა, ამისთვის ვთხოვთ ყველა მოქალაქეთ და რაბინებს დაესწრონ ხსენებულ სალოცავის კურთხევას.

3—2400—1 მზრუნველი კომიტეტი **ხაიმ შათაშვილი**

მსახიობთა კავშირის საბჭო აცხადებს რომ

ხუთშაბათს 29 მაისს, დილის 12 საათზე ქართულ კლუბის შენობაში შესდგება ჩვეულებრივი წლიური

საზოგადო კრება

განსახილველი საგნები:

1) არჩევნები საზოგადო კრების თავმჯდომარის და მდივნისა. 2) გასული წლის მოქმედებისა და ანგარიშის განხილვა 3) განხილვა მომავალ ხარჯთ აღრიცხვისა 4) სარევიზიო კომისიის მოხსენება 5) მოხსენება მომავალ სეზონის შესახებ. 6) მოხსენება პროვინციაში მუშაობის შესახებ) წესდების გადასინჯვა 8) არჩევნები საბჭოს გარდაცვლილ წევრის ვალ. შალიკაშვილის, სარევიზიო კომისიის და სასამართლო წევრებისა. 9) ახალი წევრების დამტკიცება. (2 74—2)

საქარ. სატრანსპორტო საზოგადოება

აცხადებს, რომ 1919 წ. 6 ივნისს, პარასკევს, საღამოს 6 საათზე, ყოფილ სათავად აზნაურო ბანკის შენობაში (ფრეილინის ქუჩა № 11) დანიშნულია.

საქართველოს სატრანსპორტო საზოგადოების აქციონერთა

საზოგადო კრება

გ ა ნ ს ა ხ ი ლ ვ ე ლ ი:

1. გამგეობის მოხსენება შესახებ საქმ მდგომარეობისა;
2. სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა;
3. საზოგადოების დამფუძნებელთა კრის წინადადება შესახებ საბჭოს დაარსებისა და შესაფერი ცვლილების შეტანისა საზოგადოების წესდებაში;
4. გამგეობის 3 წევრისა და მათი 3 კანდიდატის არჩევა;
5. სარევიზიო კომისიის 6 წევრისა და მათი 6 კანდიდატის არჩევა.

—:—

უკეთუ ეს კრება არ შესდგა აქციონერთა კანონიერ რიცხვის დაუსწრებლობის გამო, შემდეგი კრება ინიშნება იმავე ბინაზე 1919 წ. 7 ივნისს საღამოს 6 საათზე. ეს უკანასკნელი კრება კანონიერად ჩაითვლება, რამდენი აქციონერიც უნდა დაესწროს მას (წესდ. 71). 3—77—3

კავკასიის ქართველების

პირველი სავაჭრო სარეწველო ამხანაგობის დამფუძნებელი კომიტეტი

აქციების მეპატრონეთა საყურადღებოდ აცხადებს, რომ თანახმად ამა წლის მარტის 30-ის (ძველი სტილით) საერთო კრების დადგენილებისა აქციების პატრონებმა დაუყოვნებლივ უნდა შემოიტანონ აქციების ღირებულების მეორე ნაწილი არა უგვიანეს 1918 წლ. მაისის ისა (ძველი სტილით). ფული უნდა შეიტანონ თბილისში, ამიერ კავკასიის ბანკში; ანგარ. № 995. რადგანაც ძირითადი თანხა ძლიერდება 1.500.000 მანეთამდე, ამისათვის დამატებითი აქციები გაიყიდება კიდევ 300.000 მანეთისა ძველ აქციების მქონეთ შეუძლიათ შეიძინონ არა უმეტეს ორი აქციისა უკეთუ ფულს არ შემოიტანენ აღნიშნულ ვადისათვის აქციები ამ მსურველებზე გაიყიდება.

(4 2395—1) დამფუძნებელი კომიტეტი.

ლუდისა და ყინულის ქარხნები

ნოე სიხარულიძისა. (ყოფილი ვეტცელის)

რომელიც 5 წელია რაც შეჩერებულნი არიან **კვლავ** დაიწყეს **მოქმედება**

მანქანები სრულიად შეკეთებულნი არიან და ყველა ნაწილები გასიჭული და გასწორებული აქვთ. მუშაობა ქარხნებზე შეუწყვეტლივ (სამ რიგად) სწარმოებს. **ნედლ მასალას ქარხნებს ინგლისელები აწვდიან.** (2—81—1)

ამიერ-კავკასიის ბანკის აქციონერთა

ჩვეულებრივი საზოგადო

კრება

დანიშნულია კვირას, 1919 წ. 8 ივნისს დილის 10 ს. ბანკის ბინაზე

(თბილისი, ლორისმელიქოვის ქუჩა № 8)

კ რ ე ბ ი ს ს ა გ ა ნ ი:

1. განხილვა და დამტკიცება 1918 წ. ანგარიშისა.
2. 1919 წლის წმინდა მოგების განაწილება.
3. 1919 წ. ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვა და დამტკიცება
4. განყოფილებათა გახსნა.
5. ძირითადი თანხის გადიდება.
6. ბანკის წესდების § 13-ს დამატება და შეცვლა:
7. არჩევნები გამგეობის წევრისა ნაცვლად დ. ვ. ქუთათელაძისა, რომელმაც სამსახურს თავი დაანება.
8. სარევიზიო კომისიის წევრების არჩევნები.

თუ დანიშნულ დღეს საკმაო რიცხვი აქციონერებისა არ გამოცხადდა (§ 66), იმავე ადგილას, კვირას, 22 ივნისს დილის 10 საათზე გაიმართება მეორე კრება, რომელიც კანონიერად ჩაითვლება იმის და მიუხედავად, რამდენი აქციონერი დაესწრება მას.

შენიშვნა. სახელდებული აქციების პატრონთ ხმის უფლება აქვთ საზოგადო კრებაზედ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გამგეობის დავთარში არიან ჩაწერილნი შვიდი დღით საზოგადო კრების დღემდე. უსახელო აქციები იმ შემთხვევაში აძლევენ ხმის უფლებას აქციების პატრონთ, თუ აქციები წარმოდგენილია ბანკის გამგეობაში შვიდი დღით ადრე მაინც საზოგადო კრების დღემდე და უკან აღარ წაუღიათ პატრონებს კრების გათავებამდე. ნამდვილი აქციების მაგიერ შესაძლოა წარმოდგენილ იქმნეს მოწმობანი (ხელწერილნი) იმისა, რომ აქციები მიულია შესანახად ანუ გირაოდ, როგორც სახელმწიფო, ისე მთავრობის მიერ დამტკიცებული წესდებით არსებულ საკრედიტო დაწესებულებას. ამ მოწმობებში უნდა იქმნას ნაჩვენები აქციების ნომრები 2 83—1

სახელმწიფო თეატრი

დღეს, 28 მაისს, მეხუთმეტედ და უკანასკნელად

„აბესალომ და ეთერი"

სარაჯიშვილის და ინაშვილის მონაწილეობით

უკანასკნელი ცნობები

ინგლისის მუშათა დამოუკიდებელმა პარტიამ საზავო პირობების წინააღმდეგ პროტესტი განაცხადა.

კლემანსომ განაცხადა, რომ სამხედრო ტყვეებს და დაპატიმრებულ გერმანელ მოქალაქეებს მოკავშირეები არ განათავისუფლებენ.

რანტცაუ და გერმანიის დელეგაციის ერთი ნაწილი სპაში შეიდემანთან თათბირის შემდეგ ვერსალში დაბრუნდნენ.

იტალია კვლავინდებურად მტკიცედ იცავს თავის მოთხოვნილებას ფიუმეს შესახებ.

აღმოსავლეთ პრუსიის სოლქო საბჭომ პრეზიდ. ვილსონს დეპეშით პროტესტი განუცხადა.

ამერიკის დელეგაციის ნაწილმა საზავო კონფერენცია დასტოვა.

მეორე წელიწადი

დამოუკიდებლობის პირველ წელიწადს, რომელიც გუშინ წინ დავამთავრეთ, თავიდან მეტად მძიმე პირობები დაჰყვა ჩვენ ნორჩ სახელმწიფოს ბედისთვის. ეს პირობები ორგვარი რიგისა იყო: საერთაშორისო და ეროვნული. ეროვნული რიგის პირობათა შორის გასარჩევია ფსიხოლოგიური მხარე და მატერიულ-ტეხნიკური.

მაშინ საერთაშორისო ომის ბედი ჯერ კიდევ გადაუჭრელი იყო; არავინ იცოდა, თუ დირიჟორის ჯოხი ხელში ვის დარჩებოდა; ამიტომაც გადაუწყვეტი და გამოურკვეველი იყო, თუ საითკენ და რა სახით უნდა წარზიდულიყო ჩვენი ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი პოლიტიკა და რა შინაარსი უნდა მიგვეცა მისთვის გაბედულად და აშკარად, რომ დასამყარებელ საერთაშორისო დამოკიდებულებას სიმტკიცე შეემატა აღორძინებულ სახელმწიფოს შენობისათვის. ამ მხარის სირთულე და მისი დიადი მნიშვნელობა ჩვენთვის ცხადი გახდება, თუ რომ წარმოვიდგენთ, რომ ეს შინაარსი დღესაც ვერ გამოგვირკვევია, მიუხედავად იმისა, რომ ატეხილი ომიც დასრულებულია და საბოლოო გამარჯვებულთა ვინაობაც ნათელი და ცხადია.

ამას ზედ ემატებოდა ეროვნული რიგის დიდი დაბრკოლება, წმინდა ფსიხოლოგიური ხასიათისა. ერის სიმრავლე და მისი აქტიური ნაწილი არ იყო ფსიხოლოგიურად მომზადებული დამოუკიდებლობის იდეისა და, მით უმეტეს, აქტისთვის. წინა წლების მუშაობა დიამეტრულად ამის საწინააღმდეგო მიზნისკენ იყო მიმართული. მთელი ეს ნამუშევარი უნდა წარხოცილიყო და მისი სამაგიერო ადგილი ერის ფსიხიკაში ეროვნულ სახელმწიფოს შექმნა-განმტკიცებისა და უფრო ფართოდ რომ ვსთქვათ, ეროვნულ იდეისათვის უნდა დაგვეჭირებინა. მით უმეტეს, ჩვენს დამოუკიდებლობას ვერ იგუებდა საქართველოს საზღვრებში მოყოლილი სხვა და სხვა ხალხი: რუსობა, რომელსაც გუშინდელი ქვეშევრდომის დამოუკიდებლობა და გათანასწორება ფსიხოლოგიურად ერთბაშად ვერ აეტანა და რომელიც გრძნობდა, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობით რუსეთის ერთი დიდი საიმპერიო ისტორიული მიღწევა სამუდამოდ უნდა გაბათილებულიყო. საქართველოს დამოუკიდებლობას ვერ ჰგუობდა საქართველოს სომხობაც, რომელსაც ქალაქი თბილისი და თბილისის გუბერნიის კარგა მოზრდილი ნაწილი თვის საკუთრებად მიაჩნდა, და შიშობდა რომ საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენით მისი ბატონობა მოისპობოდა და მის რეალურ ძლიერების ზრდას როგორც პოლიტიკურს ისე ეკონომიურს სფეროში საქართველოს ტერიტორიაზედ ბოლო მოეღებოდა. არ ჰგუობდა ამ დამოუკიდებლობას სხვა წვრილი ერებიც, როგორც მაგ. ოსობა. ამ ფსიხოლოგიურმა პოლიტიკურ-ეკონომიურმა საბუთებმა ეს ხალხები, დამოუკიდებლობის გამოცხადების პირველსავე დღიდან, საქართველოს წინააღმდეგ აქტიურად აამოქმედეს. ამავე დროს სახელმწიფო მმართველობის აპარატი სრულიად მოშლილი იყო. მის შესაქმნელად არც გამოცდილება გვქონდა, არც ცოდნა და არც ნივთიერი სალსარი. ამ დარგის მოღვაწეობას ძალა-უნებურად იმპროვიზაციული ხასიათი უნდა მისცემოდა.

დასკვნად ყველა ამისა მივიღეთ ფსიხოლოგიური მერყეობა ეროვნულ თვითსახელმწიფოს შექმნის იდეის გარშემო, შინ ანარქია და აჯანყებები საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ და გარედან ომები იმავე დამოუკიდებლობის დასამხობის მიზნით...

მიუხედავად ამგვარი მდგომარეობისა, მიუხედავათ არა-ერთი საბედისწერო შეცდომისა, ყოველივე ეს მაინც დავსძლიეთ. საერთო ჯამი ჩვენი შეცდომების, ჩვენი ძალა-ენერგიის უფრო ნაკლები აღმოჩნდა, ვიდრე ყველა ჩვენი მტრებისა. დღევანდელი საქართველო, როგორც ჯამი გასულ საუკუნეთა „საქართველოების“ ცოდნა-გამოცდილების, ალღოსი და ტრადიციების, დღევანდელს გარემოებაში მტრებისაზე მაღალი აღმოჩნდა. ეს გამარჯვება ერის კოლექტიური სახიერების საქმეა.

დღეს მეორე წელიწადის ზღურბლზე უფრო სანუგეშო პირობებში გადმოვაბიჯეთ

საერთაშორისო მდგომარეობაც ნაკლებ რთულია, ვინემ იყო. ერის ორგახიზმმა შეიზილა ეროვნული იდეის უზენაესობა და უკვდავება. მისი კოლექტიური ფსიხოლოგია მტკიცედ დგას სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის სადარაჯოზე და ქვეყანას უძვირფასესი მსხვერპლი გამოაქვს დამოუკიდებლობის დასაცავად.

ამ მხრივ ფრონტი გაერთიანდა. არც ხამები ვართ. ერთი წლის გამოცდილება უკვე გვაქვს. სახელმწიფო აპარატი მოიხაზა, დაგეგმილია და რაც გინდა იყოს, ჩონჩხს მაინც იმაგრებს. მტრებმა ძალა დაინახეს და ჩადგნენ. ერთი წლის საქართველოს დამოუკიდებლობამ მათ გაუნელა ფსიხოლოგიური მტრობის სიმძაფრე და შეურიგებლობა ჟვით ამ დამოუკიდებლობისადმი.

ქართველის სახელმწიფოებრიობის ძველს ტრადიციას მიემატა კიდევ ერთი წლის ახალი ტრადიცია.

ყველა ეს უპირატესობა გვაქვს შარშანდელთან შედარებით. მაგრამ ჩვენი ქვეყნის დღევანდელ მდგომარეობას რით მივეზომოთ, მის გადაუდებელ და ძირითად საჭიროებებსა და მოთხოვნილებებს რომ პასუხი გავსცეთ, ასეთი შედარებითი უპირატესობა მაინც ვერ იქნება წინდი ჩვენი მკვიდრი თვით განმტკიცებისათვის. ათას წილ უნდა გაიზარდოს შეძენილი დიდებითი თვისება სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობისა, ეროვნული ფრონტი კიდევ უფრო გასწორდეს. ამ მიზნით მთავრობამ ცალმხრივი წარმოებული პოლიტიკა უნდა უკუ აგდოს და ჩადენილი შეცდომები თანდათან გამოასწოროს. უფრო მკაცრად უნდა გამოჩნდეს ხელმწიფება. წესიერება და კანონიერება უნდა დადგინდეს ყოველი მსხვერპლის საფასურით. გაბედულად უნდა დავამყაროთ ნორმალური პირობები, ეროვნული ვაჭრობა მრეწველობის გასაძლიერებლად და გასაზრდელად. სახელმწიფოებრივ მუშაობას და შემოქმედებას თავისი ლოღიკა აქვს. არც უკან დახევება შეიძლება და არც ერთ ადგილზე შეჩერება.

როცა ანი ითქვა, იქ ბანიც უნდა ითქვას; დამოუკიდებლობის დამდგარ მეორე წელს ეს ბანი უნდა ვათქმევინოთ.

26 მაისის დღესასწაული

თბილისის ქუჩებში

თბილისმა ზეიმი დილა-ადრიან დაიწყო. ყველა სახლები და დაწესებულებანი მორთულნი იყვნენ ეროვნული დროშები და ქუჩაში გამოსავალი აივნები ნოხებით და მრავალი ფერადებით.

დილის 7 საათიდან ქალაქის ყოველი კუთხიდან ხალხმა რუსთაველის ქუჩით თავისუფლების მოედნისაკენ იწყო დენა მოედანზედ ყოველი კუთხე საგანგებოთ იყო მორთული და ქალაქის თვითმართველობა გირლიანდებში გამწვანილებული, რომლის შუა გულში მოსჩანდა საქართველოს სახელმწიფო ღერბი. რუსთაველის ქუჩას ორივე მხარეზე გამწკრივებული იყო სტუდენტობა და ახალგაზრდობა.

დამფუძნებელი კრების სასახლის თავზედ ფრიალებდა დიდი ეროვნული დროშა და ღერბი, ყოველი აივანი მორთული იყო დროშებით და ყვავილებით.

ჯარების პარადი

8 საათისათვის ჯარის ნაწილები გაემართენ სამხედრო ტაძარისაკენ; ჯარი თავის ჩაცმულობით და წეს რიგით შესანიშნავ შთაბეჭდილობას სტოვებდა, განსაკუთრებით ყურადღებას იპყრობდა კაპიტან მახარაძის ნაწილი და პადპ. ირაკლი ცაგურიისა სამთო-ცხენოსანი არტილერია 10 საათ. ტაძარში შეიკრიბნენ მთავრობის, დამფუძნებელი კრების და უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენელნი.

პარადი მიიღო მთავრობის თავმჯდომარემ ნოე ჟორდანიამ, ამის შემდეგ უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლებმა მოულოცეს მას ბრწყინვალე დღესასწაული.

თავისუფლების მოედანზედ

სამხედრო ტაძრიდან, მთავრობა და უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლები საგანგებოთ მორთულ ეტლებით გაემართენ თავისუფლების მოედანზედ; აქ თავი მოეყარათ თბილისის ამქრებს მათის ძველი დროშებით, პროფ. კავშირთა წარმომადგენლებს, კოოპერატივთა კავშირის წარმომადგენლებს გურულებს, მორთულ ეროვნულ ტანთსაცმელებში და ხევსურების ჩასხმულ[illegible] ჯაჭვ-ჯავშან-მუზარადებში, აჭარლებს მესხეთ-ჯავახეთის წარმომადგენლებს ახალციხის ქართველი მაჰმადიანთ დელეგაციას და სამეგრელოსა დ[illegible] საქართველოს მრავალ სხვა კუთხეთ[illegible] წარმომადგენლებს. მათი მისალმები[illegible] შემდეგ, მთავრობის ესკორტი გაემარ[illegible]თა ვაკეში გამართულ სტადიონისაკე[illegible]

საზეიმო კორტეჟი

შუადღის 12 საათზედ თავისუფლე[illegible]ბის მოედნიდან ვაკისაკენ, დაიძვრ[illegible] საზეიმო კორტეჟი. კორტეჟს წინ მოუ[illegible]ძღოდა ორი გეროლდი, რომელიც ს[illegible] ყვირით ხალხს ანიშნებდა პროცესიი[illegible] სვლას.

მრავალრიცხოვანი ხორო კომპოზ[illegible]ტორ ფოცხვერაშვილის ლოტბარო[illegible]ბით ასრულებდა „26 მაისის დიდებას“

რევოლუციის სიმბოლო.

პირველი ავტომობილი გამოხატავ[illegible] და სიმბოლოს რევოლიუციისას. წ[illegible]თელ, სისხლის ფერ ამაღლებაზე[illegible] სჩანდა ქალი, მორთული წითელ ტან[illegible]საცმელში, რკინის მუზარადით და [illegible]თებულ ჩირაღდნით ხელში, მის გვერ[illegible]დით მუშა, დაჭიმულ ძარღვებით კვეს[illegible]ურტყამდა გრდემლს.

სურათი შესრულებული იყო მხატ[illegible]ვარ მოსე თოიძის ესკიზით, ავტორ[illegible] მიერ

დამოუკიდებლობის სიმბოლო.

მეორე სურათი, შესრულებული მხა[illegible]ტვარ შალვა ქიქოძის მიერ იყო სი[illegible] ბოლო საქართველოს დამოუკიდებლო[illegible]ბისა.

ქართულ ფერებით მორთულ ავტო[illegible]მობილის ამაღლებაზედ იდგა ქალი[illegible] ცისფერ ქართულ ტანთსაცმელში, შუ[illegible]ბით და ხელში ფარით, თეთრი გიორგის ნიშნით.

მის დაბლა, ქალს გარს არტყავდე[illegible] ლამაზი ასულნი, საქართველოს სხვა და სხვა კუთხის თანსაცმელებში, ნიშნათ ყოველი კუთხის ერთობისა ერთიან საქართველოს გარშემო.

ხორო უგალობდა სურათს 26 მაისის საგალობელს, ხოლო უკან სდევდ[illegible] ვაჟთა კავალკადა, შესანიშნავ ცხენებზედ, ყოველი კუთხის ტანთსაცმელებში.

გაზაფხულის სიმბოლო

მესამე ავტომობილი, სიმბოლო გაზაფხულის და ნაყოფიერების მორთუ[illegible]ლი იყო მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძი[illegible] მიერ მწვანილის და ხეხილის ხონჩათაბახები, მოსჩანდა ქალი, ამწვანე[illegible]ბულ ქართულ ტანთსაცმელში, გარშემორტყმული შინდის ფერ ტუნიკებში მორთულ ლამაზი ასულებით.

ავტომობილებს წინ მიუძღოდა სურათების ავტომობილი.

ავტომობილების შემდეგ ქართველი შევარდნები სავარჯიშო საცმელებში თავისი დროშით, შესანიშნავი დანაზულობით მიდიოდენ. მათ მოყვებოდენ დამფუძნებელი კრების წევრები და კორტეჟი სრულდებოდა ხევსურებით.

პროცესიამ გაიარა დამფუძნებელი კრების ხეივანი, გაიარა საგანგებოდ აშენებული არკა და რუსთაველის ქუჩით გაემართა სტადიონისაკენ.

სტადიონზედ.

სასულიერო სემინარიის გასწვრივ მარცხნივ მხარეს, დაცემულ ადგილზედ, მოწყობილი იყო სტატიონი. აქ განზრახული იყო შევარდენთა შეჯიბრება.

ფერდობებზედ გაშენებულ კარავებში მოთავსდენ მთავრობა, დამფუძნებელი კრების წევრნი და უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლები.

ორივე მხარეს მთის ფერდობებში მოქცეულ მინდვრებში მოქცეული ხალხი მოუთმენლად ელოდა შეჯიბრების დაწყებას.

2 საათისათვის პროცესიამ მიაღწია სტატიონს.

ფოცხვერაშვილის ხორომ შეასრულა 2 სიმღერა.

შევარდნები.

200 ვაჟკაცმა 60 ქალმა და 150 ბავშმა მწყობრათ დარაზმულება გიმნასტიური ნაბიჯით გაიარეს მთელი სტადიონი.

ბავშვების ჯგუფი წითელ ხალათებში პლაცზე დარჩა და სავარჯიშოთ გაიშალა და მოევლინა შესანიშნავ სანახაობათ აყვავილდა ყაყაჩოს ფერებით.

ბ[illegible]კებმა შეასრულეს სამი თავისუფალი ვარჯიში და ოთხ მწკრივათ დაშლილებმა სიარულით გამოხატეს სიტყვა „შევარდენი“.

ბავშვები შეიცვალნენ მოზრდილ შევარდენთა ჯგუფით. ჰრელი ტანისამოსი და დამწვარი პირისახე, მზის მჭრელ სხივებზე აელვარებული ძველ ბერძნულ სანახაობას ემზგავსებოდა.

მათზედ ნაკლები მომხიბვლელი არ იყო ქალების ვარჯიშობა უნდა მომხდარიყო „შევარდენთა“ შეჯიბრება, მაგრამ წვიმამ შეუშალა და საუკეთესო სურათი შევარდენთა დღესასწაულის შეუსრულებელი დარჩა.

ვარჯიშობის შემდეგ ხევსურთა ფარიკაობა გაიმართა და მთელი ზეიმი სტადიონზე ბურთაობით დასრულდა.

ნაშუადღევის 4 საათზედ, წვიმის გამო განზრახულ დროზედ უფრო ადრე საზოგადოებამ დაშლა იწყო.

საღამოს.

საღამოს მთელი ქალაქი ანთებული იყო ფერადი სანთლებით და აჰერში მოფრინავი ჰეროპლანები შუშხუნებს უშვებდენ. ქუჩები სავსე იყო მოღლესასწაულე ხალხით.

ქრონიკა

◆ **ცირკულიარი საშუალო სკოლების უფროსებს.** სახალხო განათლების სამინისტრომ ცირკულიარული მოწერილობა დაუგზავნა საშუალო სკოლების უფროსებს —აცნობონ მათ მასწავლებელთა შესახებ: რომელ ეროვნებას ეკუთვნიან მათი ცენზი, რა და რა საგნებს ასწავლიან და სხვა. მოს. წავლეთა შესახებ:—ეროვნება, სქესი, წლოვანება და სხვა დაბოლოს სამოსწავლო წლის გათავების შემდეგ სასწავლებელთა კუთვნილ ქონების რაოდენობის შესახებ.

◆ **სახელმწიფო უნივერ. სტუდენ. სახარგებლოდ.** ბ-ნ აკაკი ხოშტარიამ სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა კავშირის გამგეობას 10-ათასი მანეთი შესწირა.

— ქართულ კლუბის გამგეობამ სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა კავშირის გამგეობას გადასცა წლიურ მოგებისაგან მათთვის გადადებული სამი ათასი მან.

◆ **რუსთა ეროვნულ საბჭოს არჩევნები** თბილისის რუსთა ეროვნულ საბჭოს არჩევნებში ჯერ-ჯერობით მონაწილეობა მიიღო დაახლოვებით 3000 ამომრჩეველმა. აქედან № 3 —უპარტიოთა ბლოკმა მიიღო—1557; № 1 სოციალისტურმა ბლოკმა—682; დანარჩენი კი № 2 და 4.

◆ **დანიშვნა.** საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატის თავმჯდომარედ დ. აფხაზი დაინიშნს.

◆ საფილოსოფიო საზოგადოების კრება, რომელიც 25 ამ თვეს არ შესდგა, მოხდება ხვალ, ხუთშაბათს, 29 მაისს, საღამოს 6 საათზე, უნივერსიტეტის შენობაში. წევრთა დასწრება ფრიად საჭიროა.

◆ **სამხედრო სამინისტროს კულტურულ განმანათლებელი განყოფილება** აწყობს ლექციებს შემდეგ ნაწილებში: 1 თიბათვეში პოლკოვნიკი იგო კერესელიძე წაიკითხავს ლექციას მე-5 რაზმში; 1 თიბათვეში სიმონ წერეთელი საუბარი დისციპლინის შესახებ საყარაულო გუნდში; 1 თიბათვეს კაპ. ალ. გორგაძე გეოგრაფიიდან სამეურნეო რაზმში.

ეკონომიურ ცხოვრება.

◆ **ქარხნების შესახებ.** ქალაქთა კავშირის გამგეობამ კანონ-პროექტი წარადგინა მთავრობაში, რომ ის ქარხნებში რომლებშიაც მუშაობა არ სწარმოებს გადაეცეთ ერობათა და ქალაქთა კავშირს.

◆ **გადასახადების წესის შევლისათვის** ფინანსთა სამინისტროსთან დაარსდა საგანგებო კომისია, ფ. კოზიევის თავმჯდომარეობით. კომისიის დავალებაა განიხილოს სახელმწიფო გადასახადების წესი და შესაფერად შეცვალოს იგი.

◆ **საქართ. მადნეულობის დათვალიერება იტალიელთა მიერ.** იტალიის მისიის წარმომადგენელნი გეოლოგიის პროფესორ ნავარაზეს მეთაურობით გაემგზავრნენ ჭიათურასა და ტყვიბულში შავი ქვისა და ქვა ნახშირის მადნების დასათვალიერებლად.

◆ **სომხეთის რკინის გზების კონცესია.** სომხეთის რესპუბლიკის მიწაწყალზე განზრახულია ახალი რკინის გზების გაყვანა. საამისო კონცესია და გზების ექსპლოატაცია ამერიკელებს ეკუთვნის.

ბოროტ მოქმედებანი.

◆ **მკვლელობა და გაძარცვა.** 26 მაისს ღამით ოსკანოვის საპნის ქარხნის (რადიო სადგურთან) დარაჯი მოჰკლეს და 200 ფუთი საპონი და სხვა და სხვა საპნის მასალა გაიტაცეს.

◆ **ქურდობა.** 26 მაისს ღამით ს. ქარელის ლიმონათის ქარხნიდან (19 თებერვლის ქუჩა) ბოროტ-გამზრახველებმა 24,000 მან. ჰრობკა მოიპარეს. ქურდები ვერ დაიჭირეს.

◆ **ქურდობა.** იორის ქუჩაზე მცხოვრებ ბ. მელიქოვმა მილიციას განუცხადა, რომ მას ბოროტ-განმზრახველებმა 30,000 მან. ბონები და 40,000 მან. ნიკოლოზის ფული მოჰპარეს.

საქართველოს წარმომადგენელი ბულგარეთში

გასული წლის ენკენისთვის 27-ს ბულგარეთის დედა ქალაქში ჩამოვიდა ვენაში დანიშნული საქართველოს წარმომადგენელი, ბ. გიორგი მაჩაბელი. წარმოუდგენელია ის სიხარული, რომელიც გამოიწვია მისმა ჩამოსვლამ ქართველ ტყვეებში, რომელნიც ორი წლის განმავლობაში მოშორებულნი ვიყავით სამშობლოს...

მე და ბ. ანდრონიკაშვილი მაშინვე ვეწვიენით ჩვენს წარმომადგენელს და ვუამბეთ ჩვენი უმწეო მდგომარეობის ამბავი, მან დაგვაიმედა და გვითხრა, მალე დაგაბრუნებთ საქართველოშიო.

ეს სწორედ ის დრო იყო, როდესაც ბულგარეთი არეულობის ალმურში ეხვეოდა, სოფიაში საალყო წესები გამოცხადდა და ბულგარეთის მმართველნი და დიპლომატები მომენტის გართულებაზე და ქვეყნის მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე-ღა ჰფიქრობდნენ და სხვისი დარდი არა ჰქონდათ. ეს ცოტა არ იყოს, გვიკარგავდა მალე დაბრუნების იმედს, მაგრამ ბ. მაჩაბელმა მოახერხა ჩვენი საქმის მოწესრიგება და დაგვაბრუნა კიდეც სამშობლოში.

საქართველოს წარმომადგენლის ჩამოსვლის შესახებ სოფიის გაზეთებიდან მხოლოდ ერთმა, სახელდობრ „კამბანა“-მ („ზარი“) დაბეჭდა შემდეგი ორი წერილი: ერთი, გაზეთის კორესპონდენტის ინტერვიუ ბ. მაჩაბელთან და მეორეც აპშელ შმიდრის წერილი „ქართული სახელმწიფო“.

1.

ბასი მაჩაბელთან.

ქართველი წარმომადგენელი ვენაში და სოფიაში.

გაზეთი „კამბანა“ ჰსწერს:

„გუშინ სოფიაში ჩამოვიდა საქართველოს წარმომადგენელი ვენაში თავადი მაჩაბელი.

ამ დილით თავადმა, რომელსაც თან ახლავს ძია ბეი აბაშიძე, ქართველ-მუსულმანთა კომიტეტის წარმომადგენელი, კეთილ-ინება მიეღო ჩვენი თანამშრომელი კანაბირსკი, რომელსაც გადასცა შემდეგი:

როგორც წარმომადგენელი საქართველოს მთავრობისა ვენაში, მე ვარ აგრეთვე ბულგარეთისთვისაც. ჩვენი სახელმწიფო ჯერ ფორმაციაშია და არ არის ოფიციალურად ცნობილი. გერმანიის ნამყოფ სახელმწიფო სეკრეტარიატმა ფონ-კიულმანმა სცნო რეიხსტაგში ჩვენი დამოუკიდებლობა, ავსტრო-ჰუნგრეთის მთავრობამ კი ეს აცნობა წერილობით ჩვენ მთავრობის შეფს ბ-ნ ჩხენკელს, და ეხლა კი საგარეო საქმეთა მინისტრს. იმედი გვაქვს, ბრესტ-ლიტოვსკის დამატებით მოლაპარაკებაში ჩვენი მდგომარეობა ოფიციალურად გამოირკვევა.

სოფიაში ჩამოვედი მხოლოდ რამდენიმე დღით, რომ მოვაწესრიგო განწყობილება ბულგარეთსა და საქართველოს შორის. ამის შემდეგ ისევ დავბრუნდები ვენაში. ცენტრალურ ძალთა ოთხ სახელმწიფოთაგან ბულგარეთი უფრო უკეთესად გაიგებს ჩვენს ბრძოლას, რადგან მისი წარსული ჰგავს ჩვენსას. დღეს საქართველო მიდის იმ გზით, რომლითაც მიდიოდა ბულგარეთი. ეს ორი სახელმწიფო ახლონი არიან და აქვთ ბევრი საერთო ინტერესი—შავი ზღვა რომელიც ჩვენ გვყოფს და იმავ დროს გვაერთებს,—ეს ზღვა გვხდის ჩვენ მეზობლებად. მრწამს რომ მოვაწესრიგებთ მალე მეზობლურ განწყობილებას და გავაჩაღებთ საუცხოვო ვაჭრობას.

ცოტა ძნელად ვარკვევთ საქმეს ოსმალეთთან, რომელსაც არ სურს ჩვენი დამოუკიდებლობის ცნობა. ბევრს დაბრკოლებას გვიღობავს წინ როდესაც ბოლშევიკთა წინააღმდეგ ვიბრძოდით ჩვენ აგრეთვე გვიხდებოდა თავი დაგვეცვა ოსმალთა შემოსევისაგან, სამხრეთით. ოსმალეთმა დაიჭირა ბათუმი —რომელიც მიუხედავად 2—3 საუკუნის სხვის ხელში ყოფნის შემდეგ დარჩა წმინდა ქართულ ქალაქად. მოგვიხდა რეფერენდუმის გამართვა. დადგეს ორი ამოსარჩევი ყუთი—ერთი ოსმალეთისთვის, მეორე ქართველთათვის და სომხებისათვის. რადგან ქართველ მაჰმადიანებს სძულთ სომხები, ამიტომ უკანასკნელნი გამოყენებულ იქმნენ ოსმალთა სასარგებლოდ.

ეს იყო ძალდატანებითი რეფერენდუმი რომელიც არ იქნება ცნობილი არც ჩვენგან და არც არავისგან. ბრესტ-ლიტოვსკის სინათლის მიუხედავად—ბათუმის გარდა ოსმალთა დაიკავეს ახალციხე და ახალქალაქი, ორი მშვენიერი ქართული პროვინცია, რომელიც შეადგენს ერთ მეხუთედს მის მთლიანობისას

საქართველომ ითამაშა მნიშვნელოვანი როლი უკანასკნელ მომხდარ ამბებში. მისი წარმომადგენელნი ჩხეიძე, ეხლა პარლამენტის თავმჯდომარე და წერეთელი სოც.-დემ. ფრაქციის შეფი პარლამენტში—იყვნენ უმთავრესი თანამშრომელნი კერენსკისა და რევოლიუციის მესვეურთაგანი. **საქართველომ** თვით სხვის დაუხმარებლივ მოიპოვა თავისი დამოუკიდებლობა და ჩამოაყალიბა თავისი სახელმწიფო. საქართველო ღირსია ყველა განათლებულ სახელმწიფოთა სიმპატიისა. მე მრწამს, რომ ჩვენი უფლებანი ცნობილი იქნება და მომავალ ახლობელ კონფერენციაზე დამტკიცებული. იმედი გვაქვს აგრეთვე, ოსმალეთთანაც შევთანხმდებით თორემ ოსმალთ კარგად იციან, რომ ჩვენ გულწრფელნი ვართ და ვეძებთ მხოლოდ მეგობრებს“. (გაზეთი „Комбана“ შაბათი 28 სექტემბერი 1918 წ. სოფია № 3376).

როდესაც ამ გაზეთის ნომერი წაუღე ბ-ნ მაჩაბელს და გადაუთარგმნა მან მითხრა ზოგ ადგილში ჩემი ნათქვამი თავისებურად გადაუსხვაფერებიაო. ეს კიდევ არაფერი. ფრიად საყურადღებოა აქსელ შმიდრის წერილი ჩვენი სახელმწიფოს შესახებ, რომელიც იმავ ნომერში იყო დასტამბული. აქედან სჩანს რომ, ჩვენ ისტორიას ისინი ხეირიანად ვერ იცნობენ („ქართველები დასახლდნენ კავკასიაში მე-VI საუკუნეში ქრისტეს შემდეგაო) *) და არც ჩვენი სარწმუნოება იციან. მათ ჰგონიათ, რომ ქართველები ბერძენ-კათოლიკე და მაჰმადიანები ვართ მხოლოდ და არა მართლმადიდებლებიც. თვით ბულგარელებმა ქრისტიანობა მიიღეს 865 წელს). აი შმიდრის წერილიც.

ქართული სახელმწიფო.

(Грузинская держава).

ქართველი ხალხი და საქართველო ეკუთვნის დღევანდელ ერთა უძველეს ნაციას და სახელმწიფოთ. ქართველები დასახლდნენ მე-6-ე საუკუნეში ქრისტეს შემდეგ კავკასიის შუალა და სამხრეთ დასავლეთ ნაწილებში (გუბერნიები: თბილისისა, ქუთაისისა, სოხუმისა, ბათუმისა, ყარსისა და ზაქათალის ნაწილებში). 3 მილიონამდე ქართველთაგან 2 ნახ. არის ბერძენ კათოლიკე, 400,000—მაჰმადიანი. ოქროს ხანა ძველ ქართულ სახელმწიფოსი იყო მეფე დავით აღმაშენებლის (1089-1125) მეფობიდან, თამარ მეფის (1184-1212) მეფობამდე.

მონგოლთა შემოსევისას ეს აყვავებული საქრისტიანო სახელმწიფო დაიქცა (се распада). იმ დროიდან მოყოლებული ქართველ ხალხს აღარ ჰქონია მოსვენება, მით უფრო, რომ ნიადაგ ხან ოსმალნი და ხან სპარსნი ართმევდნენ ხოლმე მათ ამა თუ იმ ტერიტორიის ნაწილს. მე-XV საუკუნეში საქართველო თითქმის სრულიად გაიყვეს ოსმალთა და სპარსთა. მათი მთავრები ძლივს ირჩენდნენ თავს. ამავე დროს ქართველ ხალხის ნაწილი ძალით იყო მოქცეული ისლამით. მათმა მმართველებმა ძლივს მოახერხეს აღედგინათ ქართული სახელმწიფო. დასავლეთ სოლომონ I (175—1782) და მოსავლეთით ირაკლი II—იყვნენ, რომელთაც აღადგინეს საქართველოს პრესტიჟი. განსაკუთრებით მეორის სახელი ისე იყო განთქმული ევროპაშიც, რომ მის თანამედროვე ფრიდრიხ დიდს უყვარდა ხოლმე ამის თქმა:

---

*) თუმცა შეიძლება შეცდომით იყოს დაბეჭდილი რადგან ბულგარულად „შემდეგ“—არის Подиръ „წინ“—კი Пръди. დასტამბულია: Подиръ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„მე ევროპაში ვარ და მამაცი ირაკლი კი—აზიაშიო".

დაბოლოს მაინც იძულებული შეიქმნა მიჰმართნიდა ეკატერინეს მე-II-ეს საშველად ოსმალთა წინააღმდეგ. 1783 წ. შეიკრა თავ დაცვითი ხელშეკრულება რუსეთთან. ამ ხელშეკრულებით ქართული დინასტია და ავტონომია უნდა დარჩენილიყო, მაგრამ რუსეთის დახმარებისთვის საქართველოს უნდა წართმეოდა უფლება ოსმალეთთან და სპარსეთთან დამოუკიდებლად მოლაპარაკებისა. და მასთან ახალი მართველის დანიშვნა დამოკიდებული იყო მეფისგან. უგულოდ გადადგა ირაკლი მე-II-ემ ეს ნაბიჯი. მაგრამ სხვა საშუალება არ იყო მით უფრო რომ იმ ცდამ, რომლითაც მას უნდოდა პრუსიისა და ავსტრიის მფარველობა მოეპოვა, უნაყოფოდ ჩაიარა, რადგან მისი გაგზავნილი კაცები ვერ აზწევდენ დანიშნულ ადგილს. რომ ეს ხელშეკრულება საერთაშორისო უფლებებზე იყო დაფუძნებული სჩანს I და მე-XII მუხლებიდან, სადაც ნათქვამია:

მუხლი 1: მომავალში ირაკლი აღარ აჯარებს სპარსეთის ვასალის და „ქართველ ვალიის" სახელს, არამედ, როგორც ქრისტიანი და რუსეთის მოკავშირე, იღებს ტიტულს: „მეფე საქართველოისა". ეს ტიტული და უფლების შესაფერი პრეროგატივები მტკიცდება რუსეთის მიერ მასზე, და მის ჩამომავლობაზე საუკუნოდ.

მუხლი XII აქ მოყვანილი მუხლები, საჭიროებისა და მიხედვით შეიძლება შეიცვალოს ორთავ მოლაპარაკე მხრიდან.

ამ რიგად ხელშეკრულებაში არა მარტო მეფედ იწოდება ბრძანებელი ქართლისა—არამედ შეიძლება ყოველნაირი შეცვლა შეტანილ იქმნეს ორთავ მხრის თანხმობით. 15 წლის შემდეგ რუსის იმპერატორმა პავლე I და ირაკლის შვილმა გიორგიმ, დაიწყეს მოლაპარაკება ამ ხელშეკრულების შესაცვლელად. ეს იმას ეხებოდა, რომ საქართველო რუსეთის ნაწილად უნდა ჩათვლილიყო „და უნდა დარჩენილიყო ძალაში 1783 წლის პროტექტორარის ავტონომიური და ნაციონალური უფლებანი". 18 იანვარს 1801 წელს იმპერატორ პავლემ გამოსცა მანიფესტი საქართველოს ანექსიის შესახებ და თვის სიტყვაში გამოსთქვა: „საქართველოს სამეფოს შემოერთების შემდეგ ყველა მისი უფლებანი ხელუხლებელი დარჩებაო". მაგრამ მინამ ახალ ხელშეკრულებას ხელს მოაწერდნენ, ორივე მეფენი გარდაიცვალნენ. ამგვარად ეს მანიფესტი შეუკვრელად რჩება. და როცა ამისა და მიუხედავად პავლეს მემკვიდრემ ალექსანდრე I განაცხადი მანიფესტში: თანახმად პავლეს დეკლარაციისა საქართველო უერთდება რუსეთსაო, საქართველოს წარმომადგენლებმა მეფის კარზე მყოფმა, დასტოვეს პეტროგრადი ნიშნად პროტესტისა.

როგორც ყოველთვის, ისე აქაც რუსეთმა არ შეასრულა თავისი დაპირებანი. თუმცა ალექსანდრე I იც მანიფესტით ჰპირდებოდა საქართველოს ავტონომიას, მაგრამ ნამდვილად კი ეს უფლებანი სისტემატიურად ითელებოდა. მალე ქართული ენა განდევნილ იქმნა ყველა დაწესებულებიდან ძველი უმაღლესი მთავრობა გადაყენებულ იყო და შემოღებულ იქმნა რუსეთის სამხედრო წყობილება. ავტოკეფალიური ბერძენ-კათოლიკე ეკლესია დაუმორჩილეს რუსეთის სინოდს და ბოლოს საქართველოს დინასტია მოსპობილი იყო.

მიუხედავად ყველა ამ შევიწროებისა, ქართველ ხალხში არ მომკვდარა გრძნობა რომ მას ჰსურს საკუთარი სახელმწიფო, რომლის საფუძველიც იქმნება დამყარებული საერთაშორისო პრინციპებზე. ამის გამო ისინი ყოველ შესაძლო შემთხვევის დროს პროტესტს აცხადებდნენ ევროპის წინაშე რუსეთის შევიწროების წინააღმდეგ. დაბოლოს 1907 წელს ჰაგის კონფერენციაზედ პეტიცია გაგზავნეს, რომელიც თხოულობდა რუსეთისაგან გათელილ უფლებათა აღდგენას. ამ პეტიციის სამართლიანობის წინააღმდეგ თვით რუსეთის წარმომადგენელმაც კი არ განაცხადა პროტესტი. მან მწუხარებაც გამოსთქვა რომ პეტიცია დაგვიანებულ იქმნა და იმიტომ არ იქმნა განხილული. მაგრამ, არა მარტო ქართველთა მხრით გამომდინარეობს ეს საკითხი რომ ისინი სიმართლეს იცავენ და თხოულობენ 1783 წლის ხელშეკრულების უფლებების აღდგენას, ამ აზრს ადგია ევროპიელი მეცნიერებაც. როდესაც ამ რავდენისამე წლის წინად რუსეთის მთავრობის თხოვნით, სამი ქართველი შეპყრობილი იყო ჟენევაში, ლიზანის სასამართლომ იგინი გაანთავისუფლა ამას საფუძვლად დაედო ევროპიელ ავტორიტეტთა აზრი და შეხედულებანი საერთაშორისო უფლებებზე. და აგრეთვე იცავენ იმ აზრს რომ რუსეთის და საქართველოს ურთიერთობაში დაუშვებელია აზრიც კი აჯანყებისა და მებრძოლ მხარედ გადაქცევა.

მრავალ აზრთა შორის მოვიყვან მხოლოდ პროფ. ერნესტ ნის, ბრიუქსელის აზრებს რომელნიც სხვათა შორის სწერენ: ქართველნი იმყოფებიან კანონიერ თავ-დაცვის მდგომარეობაში; დღევანდელი მდგომარეობა რევოლიუციონურია. ქართულ საკითხის გასაუმჯობესებლად მომხდარი ფაქტი, ან მოქმედება, **პოლიტიკურ ბრალდებად** ითვლება და რომელიც თუ მოჰხდა დამსჯელ კანონს წარმოადგენს პოლიტიკურ დანაშაულს და ბოროტ მოქმედებას".

ამ წერილიდან სჩანს, რომ ბ ნი აქსელ შმიდრი ირთგვარ სიმპატიით იხსენიებს საქართველოს, ქართველ ხალხს და მის თანასწორობის სამართლიან უფლებებს. ვისურვოთ მხოლოდ, რომ ამ გვარი თანამგრძნობნი გაგვიმრავლდებოდეს ევროპაში.

არჩილ მაჯავარიანი.

სურსათის გაძვირების ძირეული მიზეზები

რაც დრო მიდის სურსათის საკითხი მეტად მწვავდება ცხადია, სურსათი ბაზარს აკლდება და თუ იშოვება ზღაპრული ფასი აქვს. რა არის ან და ვინ არის მიზეზი ამისა? ამის მიზეზად უმთავრესად უნდა ჩაითვალოს ცენტრალური სასურსათო საბჭო, ფინანსების და ვაჭრობა-მრეწველობის მოუწესრიგებლობა, სომხეთთან ხელშეკრულება, საბაჟოების ადგილების უკანტროლობა და სხვ...

ცენტრალური სასურსათო საბჭო რომელიც რეგულიატორი იყო საქართველოში სურსათ-სანოვაგის შეძენაში და დანაწილებაში ვერ აღმოჩნდა სათანადო სიმაღლეზე და საზოგადოების სიმპატია ვერ დაიმსახურა.

რად მოხდა რომ ცენტრალურმა სასურსათო საბჭომ ნაყოფიერი მუშაობა ვერ გამოიჩინა? იმიტომ რომ, ცენტრალურ სასურსათო საბჭოს ირგვლივ მოიყარა თავი ისეთ სუბიექტებმა რომლებიც ეწეოდნენ „შინაურ პირების" დახმარებით ყოველივე ვაჭრულ კომბინაციებს და სპეკულიაციას.

შეიძლება თამამად ითქვას, რომ თვით ცენტრალური სასურსათო საბჭო და მისი წვრიმალნი შტოები საქართველოში, ეწეოდნენ უმწეო, უსირცხვილო სპეკულიაციას და უკანასკნელის მეოხებით ასეთ მოვლენამ სხვა მცხოვრებთა შორისაც მოიკიდა ფეხი. რასაკვირველია, როდესაც ოფიციალური სახელმწიფოებრივი დაწესებულება როგორიც არის ცენტრალური სასურსათო საბჭო, არ უნდა აძლევდეს საბაბს ჩარჩ ვაჭრებს რომ საქონელი გაყიდოს მეტ ფასად და ამრიგად გამოიწვიოს ხელოვნურად ფასის გადიდება ცენტრალური სასურსათოს საიდუმლოება მეორე დღესვე გარედ იყო გამოტანილი, ვინაიდგან „მღვრია წყალში" თვით თევზები ეჭირათ და საზოგადოებრივი საქმე თუნდაც დაღუპულიყო არ ენაღვლებოდათ. გარდა ზემოდ ნათქვამ მიზეზისა, დღევანდელ სიძვირეს და უსურსათობას უეჭველია ფესვი უდევს არა ნორმალურ ფინანსიურ-ეკონომიურ მოვლენაში რომლის ზეგავლენით ჩვენი ვაჭრობა-მრეწველობა, ტრანზიტი, ტრანსპორტი და სხვა, სულ ძირიან ფესვიანად შეირყა და განადგურდა. დღემდი, სანამ ქალაქთა მცხოვრებს და ვაჭარმრეწველთა კლასს მოეძებნებოდა „ნიკოლოზის ან და კერენსკის" ფულები სულ ერთიანად ამოსწურეს რომ მოეტანათ საქონელი, ამრიგად ასეთი ფულები სავსებით გამოილია ბაზარზე, რის შედეგად უნდა ჩაითვალოს, რომ დღეს არავითარი საქონელი რუსეთიდან არ მოდის. შეიძლება „ნიკოლოზისა და კერენსკის" ფულები სოფლად ბევრი იყოს, მაგრამ ჩვენ რა? მთავრობის ფინანსიურ-ეკონომიურ პოლიტიკამ ვერ გასჭრა და ვერ დაამყარა სახელმწიფოში ჰარმონიული სიმწყობრე რომელიც უნდა იყოს საკმაოდ მომზადებულ სახელმწიფოში. უფულობას, ვაჭრობა-მრეწველობის დაცემას და განადგურებას ხელი, შეუწყო მოკავშირეთა ჩუმ პოლიტიკის წარმოებამ, რამაც გამოიწვია დარდანელის დაკეტვა და საქართველოს ფაქტიური ოკუპაცია. შეიძლება საქართველოს ოკუპაციას მოკავშირეთათვის დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა ჰქონდეს, მაგრამ ჩვენთვის კი პირდაპირ გამანადგურებელი და დამღუპველი. რით აიხსნება მოკავშირეთა ასეთი საქციელი ჩვენში? პასუხი ცხადია. ასე რომ, ჩვენმა დიპლომატიამ ამ მხრივ ვერავითარი ნაბიჯი ვერ გადადგა. რა მდგომარეობაში იმყოფება ჩვენი განაპირა სადარაჯოები? ამის შესახებ არა ერთხელ მიუთითებია პრესას და საზოგადოებას იმ არა ნორმალურ მოვლენაზე რომელსაც ჰქონდა ადგილი ჩვენს სადარაჯოებზე. უბრალო ანბანური ჭეშმარიტებაც კი ვერ შეგვიგნია რომ, როდესაც რესპუბლიკის ირგვლივ ანარქია მეფობს და ბნელი ძალები თავს იყრიან, საზღვარი დავკეტოთ და არც ერთ ლტოლვილს თუ გნებავსთ ის დიდი მეგობარიც იყოს ადგილი არ უნდა ჰქონდეს საქართველოში. ირგვლივ საზღვრების ახსნამ და მთავრობის მხრივ უყურადღებობამ შეგვქმნა ის, რომ დღის საქართველოსკენ მოეშურებიან ათი ათასობით სომეხი და სხვა ეროვნების ლტოლვილები, რომლის (თავ)მოყრას ჩვენში დღეს დღეობით დიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა ექნება მათთვის. პოლიტიკური მნიშვნელობა ლტოლვილებისა უკვე ვიგემეთ სომხეთ-საქართველოს ომის დროს, და რაც შეეხება ეკონომიურისას, ერთი ათად აძვირებს სურსათ-სანოვაგეს და გარდა ამისა გააქვთ ახლობელ რესპუბლიკებში. ლტოლვილთა აზღვავებული ტალღები ყოველ დღე მოეშურება სომხეთიდან ჩვენში; მას უფლება აქვს სისრულეში მოიყვანოს ის ხელშეკრულ[illegible] რომელიც არის დადებული ს[illegible]სა და ჩვენს-შუა. მეორე მუხლ[illegible] რულებისა შეეხება ტრ[illegible] სავსებით მათ [illegible] დაწყვეტილი.

ასე რომ, ადვილი [illegible] სომხებმა არავითარი ს[illegible] ოვაგე არ დასტოვონ ჩვენში, [illegible] მათ დიდი ეკონომიური ს[illegible] აქვთ. რასაკვირველია, ზემოთ [illegible] ვლილ პირობების მიხედვით მკით[illegible] ლი ცხადათ დაინახავს თუ რა ეკონომიურ კრიზისში ჩავარდებით ჩვენ და მშველელი კი არავინ იქნება. ნათქვამია: „ჯერ თავო და თავო და მერე ცოლო და შვილო"-ო. მაშასადამე, თავს რომ დავახწიოთ და შიმშილით არ ამოვწყდეთ აუცილებელ საჭიროებად მიმაჩნია, რომ მთავრობამ მოახდინოს სასტიკი განკარგულება „ნიკოლოზის და კერენკის" ფულების სახელმწიფო ხაზინაში დაგროვების; უკიდურეს შემთხვევაში გაუქმებულ უნდა იქნეს. სახელმწიფო ბანკში დაგროვებული ფული (ნიკოლოზის და კერენსკის სახით) უნდა ჩაითვალოს ოქროს თანხად, რაც საშუალებას მოგვცემს ჩვენი ფულის ვალიუტის ფასიც გავადიდოთ. თუ ყოველივე დამაბრკოლებელი მიზეზები გათვალისწინებული ექნება მთავრობას და მტკიცეთ იქნება დაცული ის, რაც უკვე გაკვრით აღვნიშნე, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ რომ შიმშილის აჩრდილი და ამის ნიადაგზე ამბოხებანი გაქარწყლებული იქნება და რესპუბლიკის მტრების თვალში გამარჯვებული გამოვალთ.

სურსათ-სანოვაგის საკითხი და მათი აპარატის მოგვარება დაუყოვნებლივ უნდა გადაეცეს ახლად დაარსებულ სავაჭრო პალატას, რომელიც სავაჭრო-სამრეწველო და საფინანსო სამინისტროსთან ერთად შესძლებს ამ საკითხის მოწყობა-მოგვარებას. სავაჭრო პალატა, როგორც მკითხველს მოეხსენება აერთიანებს მთელი საქართველოს რესპუბლიკის კუთხის ვაჭარმრეწველთ, რომელთაც შესწევთ სათანადო ნიჭი, უნარი და გამოცდილება საქონლის შეძენა გაყიდვაში. ვაჭარმრეწველთა კლასი არის ის „ბარომეტრი", რომელიც აღნიშნავს ჰაერის მდგომარეობას. სავაჭრო პალატა, როგორც აღებ-მიცემობის ორგანო, სახელმწიფოში დიდ კავშირს დაიჭერს სავაჭრო სამრეწველო და საფინანსო სამინისტროსთან, რომლებიც ერთიმეორის დახმარებით შესძლებენ სურსათ-სანოვაგის საკითხის მოგვარებას. ცხადზე-უცხადესია, რომ სავაჭრო პალატამ და ადგილობრივ ვაჭართა საბჭოებმა შეთანხმებით უნდა იმუშაონ ადგილობრივ თვითმართველობებთან და ერობებთან; უკანასკნელნი არიან თეორეტიკოსები, გამოუცდელნი, ვაჭარ-მრეწველთა კლასი კი პრაქტიკოსები,—ცხოვრებაში გამოჩარხულნი.

ამ რიგად, საჭიროა მჭიდრო კავშირი სავაჭრო პალატის და ადგილობრივ ვაჭართა საბჭოების, უკანასკნელის დაკავშირება სავაჭრო-სამრეწველო და საფინანსო სამინისტროსთან ერთის მხრივ, და მეორე თვითმართველობასა და ერობათა. მხოლოდ ასეთი შეკავშირებული მუშაობით შეძლება მოგვეცემა ავიშოროთ ის უუსაშინელესი მტერი, როგორიც არის შიმშილი და მისი შედეგები.

ნიკ. ახვლედიანი.

ჩვენი საშუალო სკოლის გარშემო

ჩვენი საშუალო სკოლის ცხოვრება, ჭეშმარიტად, უნუგეშო მდგომარეობაშია. აწინდელ ჩვენს განათლების მესვეურთ დიდი შრომა, მოთმინება და გამსჭრიახობა დასჭირდებათ ამის ასე თუ ისე მოგვარებაში, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენი სკოლის აღორძინება შეუძლებელია. ზემოხსენებულ არევდარევის წარმომშობი მიზეზები ჩვენს სკოლაში ორი გარემოებისაა: პირვ., რევოლიუციის, რომელმაც ღირებულებათა შეფასება გამოიწვია ცხოვრების ყველა დარგში და, მეორე, ჩვენი განათლების სხვა და სხვა უმაღლეს ორგანოთა ორჭოფულ მოქმედებას. ამ მიზეზებზე ჩვენ მეტს არაფერს ვიტყვით, ვინაიდან მასზე ლაპარაკი არაფრათ დაგვეხმარება, ხოლო მათი შედეგები სამწუხაროა და პასუხსაგები. ასე თუ ისე ამ გარემოებამ სკოლას რევოლიუციის პირველ დღეებშივე დაუკარგა ნიადაგი.

ამას წინად ერთს ჩემს მეგობარს, სხვათა შორის, ვკითხე: „შენი ბავშვები რომელ გიმნაზიაში სწავლობენ მეთქი. მან მიპასუხა, რომ არც ერთ გიმნაზიაში. მე თვითონ ვასწავლი. ასეთმა ლაკონიურმა პასუხმა მე გამოაცა და ვუთხარი, რომ სანამდე შეგიძლია და დრო გექნება შენ თვით ასწავლო ბავშვებს მეთქი. მან მიპასუხა, რომ სანამ სკოლა არ მიიღებს თავის [illegible]ეს. იქ სწავლას სჯობიან სულ არ [illegible]ლონ, ვინაიდან, მითხრა მან, სკო[illegible]ენი არაფერს ისწავლიან, და[illegible] ი გაზარმაცდებიან და ყო[illegible]ყვნილებას მიეჩვევიანო. [illegible]ამ ჩემი მეგობრის მხრივ [illegible]ჯგამახსენა ზოგიერთი [illegible]ეზები ჩვენი სკოლის [illegible]

[illegible]რფელი იყო ჩემი მეგობრის აზრი.

პირველად ყოვლისა სკოლა ისეთი ინსტიტუტია, რომელიც შეცდომებსა და სიყალბეს ვერ ითმენს; ის უნდა ემყარებოდეს თეორიულად მეცნიერებაზე, ხოლო პრაქტიკულად კი ერთფეროვან სისტემაზე ამას კი ჩვენ დღესდღეობით ვერ ვხედავთ ჩვენს საშუალო სკოლაში, რის გამო მას არა აქვს მჭიდრო ორგანიზაციული წყობილება, რომლის შექმნას ჩვენმა სამინისტრომ აქედანვე უნდა მიჰყოს ხელი.

ყოველ დიდ საქმეში, როგორიც არის მაგ. სკოლის რეორგანიზაცია, საჭიროა საუკეთესო მაგალითებით სარგებლობა. ამ მხრივ ჩვენ არა ვართ უმწეო: ჩვენ წინ არის მოწინავე ხალხების სასკოლო სისტემების მაგალითები, რომლით სარგებლობა აუცილებელია, რადგან ჩვენ არავითარი საკუთარი სასკოლო მშენებლობა წინეთ არ გვქონია, არავითარ მემკვიდრეობითი ორგანიზაციურ შრომას ამ მხრივ არა ვართ შეჩვეული და ისეთ სათუთ საქმეში, როგორიც არის სკოლა, ჩვენ დავიბნევით. კიდეც ასე მოხდა.

რო გადავავლოთ პედაგოგიის ისტორიას თვალი დავინახავთ, რომ იეზუიტების სკოლების მთელი სიდიადე მდგომარეობდა მათ ორგანიზაციულ უნაკლულობასა და ადმინისტრატიულ მდგომარეობაში. პედაგოგიაში, ამბობს პროფ. მონრო, იეზუიტების სასკოლო ორგანიზაციამ შექმნა ისეთი უნაკლულო სისტემა, რომლის მსგავსი არსად სხვა პედაგოგიურ სფეროში არ ყოფილა. ჩვენ კარგათ ვიცით, თუ როგორ უნაკლულოდ გამომუშავებულ სასკოლო ორგანიზაციით აღწევდენ ისინი მოზარდ თაობის აღზრდას ისე, როგორც მათ განზრახული ჰქონდათ.

ჩვენ ეს მაგალითისთვის მოვიყვანეთ.

თუ ეს შესაძლებელი იყო სამ-ოთხ საუკუნის წინეთ, ჩვენ დროში უფრო შესაძლებელია, ვინაიდან საშუალებაც ამისთვის ახლა მეტი გვაქვს. ახლა გადავავლოთ თვალი—არის თუ არა ჩვენს საშუალო სკოლაში რაიმე ორგანიზაცია, სისტემა სწავლა-აღზრდის საქმეში? რასაკვირველია არავითარი. რამდენი საშუალო სკოლა გვაქვს, იმდენი სხვადასხვანაირობას აქვს ადგილი. მაგრამ ამაზე შემდეგ.

An.

მისალოცი დეპეშები

საქართველოს მთავრობამ დიდძალი მოსალოცი დეპეშები მიიღო. სხვა და სხვა რესპუბლიკათაგან და საქართველოს სხვა და სხვა ორგანიზაციებისაგან.

აზერბაიჯანის მთავრობისაგან.

ქართველი ხალხის ეროვნულ იდეალის განხორციელების წლის თავის საზეიმო დღეს აზერბაიჯანის რესპუბლიკის მთავრობას სურს გაიზიაროს თავისუფალი ერის უღრესი სიხარულის გრძნობა. ულოცავს საქართველოს აღორძინების ისტორიულ დღეს და ღრმადა სწამს, რომ აზერბაიჯანის რესპუბლიკის მეგობარი საქართველოს რესპუბლიკა სრულ გამარჯვებას მიაღწევს და განამტკიცებს სუვერენულ სახელმწიფო ცხოვრებას.

მინისტრთა თავმჯდომარე
უსუფბეკოვი.

სომხეთის მთავრობისაგან

სომხეთის რესპუბლიკის მთავრობა მხურვალე სალამს უძღვნის საქართველოს მთავრობას და ულოცავს მას დამოუკიდებლობის წლის თავს. იგი დარწმუნებულია, რომ თავისუფლება-თანასწორობის იდეა მტკიცე საფუძვლად დაედება კაცობრიობის ახალ ცხოვრებას.

დაე ისტორიულად საუკუნოებრივ სიყვარულით გაერთიანებულმა საქართველოსა და სომხეთის რესპუბლიკებმა გააძლიერონ თავიანთი ძალები და შესძლონ დიდი ხნობით ნანატრ თავისუფლების შენარჩუნება.

დაე დაგვირგვინდეს პატარა ერთა დიდი ხნის მისწრაფება.

გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს.

მთავრობის თავმჯდომარე ალ. ხატისოვი.

აფხაზეთის სახალხო საბჭოსგან.

აფხაზეთის სახალხო საბჭო აფხაზეთის ხალხის სახელით სალამს უძღვნის საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას. მთელი წლის განმავლობაში მას მიჰყავდა თავისი ხალხი დემოკრატიულ წყობილების განმტკიცების გზაზე, იცავდა მას შინაურ ანარქიიდან და გარშემოსეულ კონტრ-რევოლიუციონერთაგან. საბჭოს ღრმად სწამს, რომ საქართველოს დემოკრატია შესძლებს დაიცვას და შეინარჩუნოს რევოლიუციის მონაპოვარნი და თანაც მიაღწიოს სხვა დემოკრატიასთან სოლიდარობას.

სახალხო საბჭოს თავმჯდომარე
შერვაშიძე.

დეპეშები

(საქ. დეპ. სააგენტო).
27 მაისი.

გერმანული პრესა.

მონტეჟელასის განცხადება

გენ. გრაფმა მონტეჟელასმა უცხოეთის პრესის წარმომადგენლებს განუცხადა, რომ საზავო პროექტმა მას იმედი გაუცრუვა. მისი აზრით 80,000 კაცისაგან შემდგარი ქვეითა ჯარი გერმანიისთვის საკმარისი არ არის, მან ადრევე უთხრა კურტ ეისნერს, რომ ბავარიაში წესიერების დასაცავად 10.000 კაცია საჭირო. ეს იმას ნიშნავს, რომ მთელი გერმანიისთვის 130.000 კაცია საჭირო. დეკემბრის შემდეგ მომხდარმა ამბებმა მონტეჟელასი დაარწმუნა, რომ შინაურ მდგომარეობის განსამტკიცებლად ეხლა მიღებული ზომები საკმარისი არაა. გენერალმა შემდეგ განაცხადა, რომ მუშების დამონება შეუძლებელია, რადგანაც ეს იმის მომასწავებელი იქნებოდა, რომ გერმანიის მუშებს უცხოეთის კაპიტალისტებისათვის უნდა ემუშავნათ; თუ ზავს ხელს მოაწერენ, მაშინ გერმანელი მუშა თავს უცხო ქვეყნების მიერ დაქირავებულ მონად ჩასთვლის.

ინგლისის მუშების პროტესტი ზავის პირობების შესახებ.

ჰოლანდიური გაზეთებმა გამოაქვეყნეს საზავო პირობების წინააღმდეგ ინგლისის მუშათა დამოუკიდებელ პარტიის მიერ განცხადებულ პროტესტის ტექსტი. ხსენებული პარტია აცხადებს, რომ საზავო პირობები ეწინააღმდეგება საქვეყნოდ მოკავშირეების მიერ განცხადებულ ომის მიზნებს და ააშკარავებენ მოკავშირეთა ნამდვილ მიზნებს: პოლიტიკურად და კომერციულად გერმანიის განადგურებას. ეს პირობები მილიტარიზმის მოსპობას კი არ ნიშნავს, არამედ მოკავშირეთა ქვეყნებში ამ სისტემის გაძლიერებას.

კლემანსო სამხედრო ტყვეებზე.

სამხედრო ტყვეების შესახებ საპასუხო ნოტაში კლემანსო ამბობს: „მოკავშირეთა წარმომადგენლებმა განიხილეს გერმანიის დელეგაციის მიერ მაისის 10 წარმოდგენილი ნოტა და საჭიროდ სცნობენ აუწყონ, რომ არ შეუძლიათ გაანთავისუფლონ სამხედრო ტყვეები და დაპატიმრებული მოქალაქენი, რომლებმაც დანაშაული ჩაიდინეს მოკავშირეთა ტერიტორიაზე. იქ არსებულ კანონების ძალით მისცეს ისინი სამართალში და მხედველობაში არ მიუღიათ, რომ ისინი გერმანელები იყვნენ.

ოთხთა საბჭო

ფრანგული პრესა

შაბათს, დილით შესდგა ოთხთა საბჭოს სხდომა, რომელზედაც ავსტრიის ხელშეკრულების ეკონომიური პირობები განიხილეს. ამას გარდა გუშინ შეიმუშავეს საარის ოლქის შესახებ ბროკდორფ-რანტცაუს ნოტის პასუხის საბოლოო ტექსტი. „ტან"-ი ამბობს, რომ ამ ტექსტში ეკონომიური და პოლიტიკური საკითხების ის პირობები შევიდა, რომელიც ხელშეკრულებაში იყო საარის ველის მართველობის შესახებ. ცვლილება შეეხება მხოლოდ წვრილმანებს და უმთავრესად ფულის გადახდის, 15 წელიწადი რომ გავა, პლებისციტის მოხდენის შემდეგ მაღაროების გამოსასყიდად.

საფრანგეთის საგარეო სამინისტროში

შაბათს ნაშუადღევისას ხუთი საგარეო საქმეთა მინისტრის სხდომაზე შემდეგი საკითხები განიხილეს: ავსტრიასა და ჰუნგრეთთან დადებულ ხელშეკრულებათა ფინანსიური პირობები, გერმანელთა ჯარის მოქმედება ლიტვაში; სავაჭრო ნავოსნობის კონტროლი, ჩრდილოეთ რუსეთის ბედი და სხვა.

სოჭის ოლქში.

ნოვოროსსკიდან მოსული პირი, რომელსაც სოჭში გამოუვლია შემდეგს გადმოგვცემს: სოჭში თეთრი ტერორი გრძელდება, ხალხი ღელავს, პლასტუნები ემუქრებიან ქართულ ეროვნულ საბჭოს. უკმაყოფილო პირების მთებისკენ გაქცევა და მოხალისეთა წინააღმდეგ პარტიზანების შედგენა სწარმოებს. მოხალისეთა ჯარის სარდლობის ბრძანებით სომხების ორი პოლკი შეადგინეს, ხმა დადის ხსენებულ პოლკებს ახლო მომავალში დენიკინი საქართველოს წინააღმდეგ გამოიყენებსო. გაგრის კარებებთან თავი მოიყარა ინგლისის შერეულმა ჯარმა, რიცხვით 2000-მდეა.

აზერბაიჯანი

სტამბების დახურვა.

მთავრობის ბრძანების თანახმად ბაქოში ყველა კერძო სტამბები დაბეჭდეს.

ყალბ-ფულის მჭრელთა აღმოჩენა.

ამას წინად ბაქოში აღმოაჩინეს ბაქოს ყალბი ბონების მბეჭდავი მანქანა. ბოროტმოქმედები შეიპყრეს.

სომეხთა განცხადება.

ბაქოს სომხურმა ეროვნულმა საბჭომ შინაგან საქმეთა მინისტრსა და ინგლისის სარდლობის წარმომადგენელს პოლკ. შატელვორტს მოხსენება წარუდგინეს. მოხსენებაში ნათქვამია, რომ აზერბაიჯანის პოლიცია სომხებს ძალიან ავიწროვებსო.

იტალიის ჯარი აზერბაიჯანში.

ინგლისის ჯარების მთავარ სარდალმა და აზერბაიჯანის მთავრობის თავმჯდომარემ ბაქოში ინგლისის ოლქის მეშვიდე დივიზიის უფროსისაგან დეპეშები მიიღეს, რაშიაც ნათქვამი იყო „შემდეგ თვეებში ინგლისის ჯარების შესაცვლელად იტალიის ჯარები ჩამოვლენ, რის შესახებაც ცალკე გაცნობებთ".

ინგლისის ტრანსპორტში გამოკრულია განცხადება, რომელშიაც ნათქვამია, რომ რადგან იტალიის ჯარის პატარ-პატარა რაზმები შემოვა ჩვენ შესაცვლელად ამისათვის ჩვენი ევაკუაცია სამ თვემდე არ დასრულდებაო.

არეზის ხიდის გაფუჭება.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის დირექტორმა ბაქოს გუბერნატორს შეატყობინა, რომ არეზ-ჯულფა-ბაქოს ლიანდაგზე ხიდის ბურჯები წყალმა დააზიანა და განკარგულება გაეცით რომ მატარებელი აღარ გაუშვანო.

ხიდის შესაკეთებლად ინჟინ. კორტი წავიდა

ცხენ-ვარჯიშობისათვის

ძველათ ქართული ზეიმი უჯირითოდ, უყაბახოდ წარმოუდგენელი იყო და დღესაც ჩვენ ზეიმში ჩვენი დროის შესაფერი მოყაბახენი და მოჯირითენი „შევარდნები" იღებდნენ მონაწილეობას.

თავისი ვარჯიშობით გუშინ შეამკეს ეროვნული ზეიმი.

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას ქართული „შევარდენის" დაარსება მოჰყვა და ჩვენმა შევარდნებმა ორნაირად იზეიმეს ზეიმობდნენ თავიანთ გამოფენას და ამაზე მეტად კი საქართველოს დამოუკიდებლობის დღესასწაულს.

რა მნიშვნელობა აქვს ასეთ საზოგადოების განვითარებას?

იგი ხელს უწყობს ერის ფიზიკურად გამაგრებას, აწვდის მას აგებულობათა

და სულით ჯანსაღ ხალხს პირადად მოვარჯიშეს კი გარდა ფიზიკური განვითარებისა ჰმატებს სულიერ სიფაქიზესაც, აჩვევს თავდაჭერილობას, რაინდობას, „შევარდენი“ ეჩვევა თავის თავისათვის იყოს მეტად მკაცრი ხოლო სხვისთვის ლმობიერი და სხვა.

ეს ყველაფერი კარგად იცოდნენ ჩვენმა ძველებმა და ამისთვის იყო კიდეც, რომ ასე მისდევდნენ ყოველ გვარ ვარჯიშობას.

ვარჯიშობის მნიშვნელობა არამც თუ ჩვენი დროის ადამიანს არამედ უძველეს დროშიაც კი ესმოდათ: ცნობილია, რომ 2000 წლის წინად ქრისტეს დაბადებამდე ეგვიპტეში ახალგაზდობას საგანგებოდ აჩვევებდნენ ტანვარჯიშობას.

ვის არ მოაგონდება, თუ როდისმე დარიოზ 1-ის დროს ოდნავ გასცნობია. ამ მეფის მალე—მსრბოლნი, რომელნიც რამოდენიმე საათის განმავლობაში ასეულ ვერსის მანძილს გაირბენდნენ ხოლმე.

მაგრამ ყველაზე მეტად ტან-ვარჯიშობას ანუ, როგორც ბერძნულადა ჰქვიან, გიმნასტიკას ძველი ბერძნები აფასებდნენ.

საბერძნეთის მოქალაქე უპირველესად კარგი მოვარჯიშე უნდა ყოფილიყო.

მეცნიერი ლესგაფტი სწორედ ამაზე სწერს:

„ბერძნის იდეალის ერთ-ერთ დიად მომენტად იყო სწორედ ეს ჯანსაღი, ღონიერი, ზომიერად აგებული, ლამაზი ტანი, რომელშიაც ასეთივე ჯანსაღი სული იდგაო“.

პლატონი იმ კაცს, რომელსაც სული და ხორცი ერთ დონეზე არა ჰქონდა განვითარებული, კოჭლს უწოდებდა. საბერძნეთის ფილოსოფოსები, რომელთაც ღრმა მოხუცებამდე შერჩათ ახალგაზდური გონება და მოსაზრების უნარი (როგორიც იყვნენ სოფოკლე, სოკრატე, ლიკონი და სხვანი) უკანასკნელ წლებამდე ვარჯიშობდნენ. ცნობილია, რომ პითაგორემ და პლატონმა ოლიმპიის შეჯიბრებაზედაც კი მიიღეს მონაწილეობა, ასე რო აფასებდნენ ბერძნები ტან-ვარჯიშობას, სწორედ ამისთვის იყო, რომ თითქმის ყველა ეროვნებებში ბერძენი თავისი ლამაზი და მოყვანილი ტანით ერჩეოდა.

დღეს ბერძნებმა დასთმეს ეს ასპარეზი და პირველობა ჩეხებს გადაუთმეს. ოლიმპიადა და მარათონის თამაშობა დღეს საბერძნეთში კი აღარ იმართება, არამედ პრაგაში, ჩეხიის დედა-ქალაქში.

შეიძლება ბევრმა არ იცოდეს თუ რა დიდი როლი ითამაშეს ეგრედ-წოდებულ „შევარდენებმა“, ზოგიერთ პატარა ერების, განსაკუთრებით კი ჩეხების ისტორი-აში ამ სამოცი წლის წინად ჩეხებში ყოველივე კულტურული მოძრაობა ჩამქრალი იყო, ამ ხალხს, არამც თუ ინტელიგენციას, მდაბიო ხალხსაც კი არ ეხერხებოდა მშობლიურ ენაზე ლაპარაკი. ისტორია სრულიად გამოუკვლეველი იყო და დღეს თუ ჩეხია დამოუკიდებელი სახელმწიფოა, თუ მას ძალუძს აგრესიული პოლიტიკა აწარმოოს თვით გერმანიის წინაალმდეგ, თუ მისი კულტურა და მწერლობა ისე გაიფურჩქნა, რომ მარტო პრაჰაში ომის პირველ წლებში 96 ჩეხური გაზეთი გამოდიოდა ეს ყველაფერი შესძლო მხოლოდ იმ ორმა თავდადებულმა საზოგადო მოღვაწემ, რომლებმაც პრაგაში პირველი „შევარდენი“ დაარსეს.

მართლაც გადაგვარებულ ჩეხთათვის ახლად გახსნილი საზოგადოება „შევარდენი“ სკოლაც იყო, კლუბიც და ეკლესიაც.

ენის აღსადგენად ჩეხების შევარდენთა საზოგადოებაში ფულის ყულაბი ჩამოჰკიდეს; ვისაც კი გერმანული (გერმანიის კულტურის მონობას განიცდიდნენ) სიტყვა წამოცდებოდა მოვალე იყო ენის შესწავლის ფონდის სასარგებლოდ სიტყვაში ნახევარი კაპიკი (ჩვენ ფულზე) გადაეხადა.

თუ რამდენად დიდი იყო პროცენტი გადაგვარებულთა ეს იქიდანაცა სჩანს, რომ პირველ წლებში ყოველთვიურად ყულაბში ასს მანეთზე მეტი გროვდებოდა.

ამასთან ერთად საზოგადოება „შევარდენი“ აწყობდა ისტორიულ და სამეცნიერო ლექციებს, სცემდა ეროვნული მიმართულების გაზეთს, რომელიც ამ დამონებულ ხალხში საკაცობრიო და ეროვნულ იდეალებს ავრცელებდა.

შედეგი მართლაც დიდი აღმოჩნდა.

1912 წელს, ჩეხიის დედა ქალაქ პრაჰაში, მოხდა „შევარდენთა“ შეჯიბრება, რამაც 12 ათასს მოვარჯიშეს და რამდენიმე ასი ათასს მაყურებელს მოუყარა თავი. აღსანიშნავია, რომ მცირე შეჯიბრებაში ქალაქთა შორის მთელ დედამიწის ზურგზე პირველი ჯილდო და პირველი ადგილი თბილისმა დაიჭირა.

ქართულმა სულმა პრაჰაშიაც ამოხეთქა და რუსეთიდან გაგზავნილმა ქართველებმა ყველამ პირველი ჯილდო მიიღო.

ეს მაინცა და მაინც დიდად გასაკვირალი არ არის თუ გავიხსენებთ რომ ძველ საქართველოში ვარჯიშობა დიდ ხარისხზე იყო.

არჩილ მეფის აზრით კარგად გაზრდილ მამაკაცისათვის აუცილებელია იცოდეს:

„ჩოგნის მოხვრეტა მობანდვა,
სწორის ბურთისა გამოჭრა;
ბურთობის დროსა ასპარეზს პირ მხიარულად გამოჭრა.
ცხენის მოხტომა უხელოდ, ომის დროს ფიცხლად გადმოჭრა.
მოპაიტობა, სახმობის ამორთმა, ხურდის ამოჭრა.
ხმლის ცემა, ლახტის თამაში, ბევრგან ბრუნება შუბისა
საცერის წყობა მათრახის ბილდირგა შეეწყობისა
ისარი სხვილი და გრძელი, ხელთ არ დადება უბისა
ვისცა არა აქვს, უძრახვენ, სხვაგან სხვას მიუუბნისა“.

მაგრამ არჩილ მეფეზე გაცილებით ადრე ჩვენს მწერლობაში გამოჩნდა ის ყურადღება, რომელიც ძველ ქართველთაგან ტან-ვარჯიშობასა ჰქონდა მიქცეული. „ვეფხის ტყაოსნის“ გმირი ფრიდონი სწორედ ამ დარგში მეტად განსწავლული იყო.

სიყრმისას ძველი სპარტანელთა ზრდიდნენ.

როცა ქაჯეთის ციხეს მოადგნენ მან ეს სთქვა კიდეც:

„ჩემსა სიმცროსა გამზრდელნი სამუშაითოდ მზრდიდიან
„მასწავლნეს მათხი საქმენი, მახტუნებიან მწვრთნიდიან
„ასრე გავიდი საბელსა რომ თვალნი ვერ მომკიდიან
„ვინცა მჭვრეტდიან ყმაწვილნი, იგიცა ინატრიდიან.

როგორცა სჩანს ამ მიზნისთვის განსაკუთრებული სასწავლებლებიც ყოფილა და მწვრთნელიც. ასე რომ ტანვარჯიშობა ჩვენთვის ქართველთათვის უცხო ხილი არ არის; ყოველი ქართველის სულში მკაფიოდ თუ არა ოდნავად მაინც მოსჩანს ათასი წლობით შექმნილი სიყვარული ვარჯიშობისადმი.

ჩვენი ხალხიც, ისე როგორც დღევანდელი ევროპაც, ადვილად გაიგებს იმ საკაცობრიო და ეროვნულ მიზნებს, რომელსაც ტანვარჯიშობა ემსახურება.

დღეს ქართველი შევარდენებისათვის დიადი დღეა. ისინი თავის ნამოქმედით რუსეთის პრესტიჟს კი აღარა სწევენ როგორც ეს დღემდე იყო არამედ ქართველი ერისას. დღეს ისინი სლოვიანთა დღესასწაულს კი აღარა ზეიმობენ როგორც წინად... დღეს მათ საკუთარი ბუდე აქვთ და საქართველოს დიდების ნათელ შარავანდედს ჰმოსავენ.

გ. მირკვილაძე.

კორესპონდენცია

სოფ. ახაშენი (სიღნაღის მაზრა).

აპრილის 24-ს მთელი სოფელი ახაშენი, ადგილობრივი გვარდიელების თოფის სროლისაგან ცეცხლის ალში იყო გახვეული, დილიდანვე შუა სოფელში ასტყდა საშინელი თოფის სროლა, სხვა და სხვა კუთხიდგან მთვრალი გვარდიელები განუწყვეტლივ თოფს ისროდნენ, ხალხი აწიოკებული თავიანთ სახლებიდან შიშით კარში ვერ გამოდიოდა, რადგან ყველა მხარეს ტყვიის ზუზუნი ისმოდა, ამნაირი მდგომარეობა გაგრძელდა თითქმის შუაღამემდის, ვიდრე „ამდენი შრომით“ დაღლილნი ძილს მიეცემოდნენ. ასეთი შემთხვევები ძალიან ხშირად ხდება ჩვენში, ნუ თუ წესიერების დამცველად ამორჩეულნი, ესე უწესოებას უნდა ეწეოდნენ? ამ „რევოლიუციისა და სამშობლოს დამცველებმა“ ნუ თუ არ იციან რომ პატარა საქართველოს ყოველი ტყვია მტრისკენ უნდა იყოს მიმართული. განა იმდენი სასროლი მასალა გვაქვს, რომ მთავრობიდან დაყენებულ გვარდიელებს, როცა სრულიათ საჭიროება არ მოითხოვს, შეუძლიანთ უანგარიშო წამალი და ტყვია დაწვან?

მაგრამ უწესოებას როდის უნდა მოეღოს ბოლო? მართალია მთავრობამ ჩვენ ახაშენელების გაჭირვებას და თხოვნას ყურადღება მიაქცია, და მთელი ხალხის მოთხოვნილებით რამდენიმე ბორიტ მომქმედი პირი მოაშორა ჩვენ საზოგადოებას, მაგრამ ხალხი იმათ მოლოდინში ისევ შიშ ქვეშ არის, ძალიან კარგი იქნებოდა ამნაირ უწესოებასაც ყურადღება მიექცეს, მით უმეტეს რომ ადგილობრივი კომისარი უძლურად გრძნობს თავის-თავის გვარდიელების წინაშე, და უწესოების მოსასპობად არავითარ ღონისძიებას არა ხმარობს ამ რამდენიმე დღის წინად ისე გალახა ერთ გვარდიელს კომისარი, რომ ეხლა დაშინებული ამბობს „მე იმათ ვერ მოვეკვლევინებიო“. ამის გამო ჩვენ ახაშენელებს მეტი აღარა დაგვრჩენიარა, რომ გაზეთის საშუალებით სათანადო პირთაგან წესიერების აღდგენა მოვითხოვოთ.

მოწამე.

არაგვისპირი.

წერილი დუშეთიდან.

დუშეთის მაზრის კომისარი ბ-ნი სარჯველაძე მოთარეზე ყაჩაღთა ძებნას კიდეც შეუდგა და ზოგი დაიჭირა. გამოცდილებით ვიცით რომ მას შეუძლია ყაჩაღების დაჭერა. მაგრამ საქმე იმაშია, რომ დაჭერის შემდეგ ხომ აღარ გამოუშვებენ ციხიდან? სულ ორიოდე თვეა რაც ახალგორის ახლო „მოსაბრუნში“ მოჰკლეს ოძისის მღვდლის შვილი სტუდენტი რაღაც შვიდი მანეთისთვის. ბ-მა კომისარმა (ახალგორში მყოფობის დროს) სარჯველაძემ ზოგი მათგანი დაიჭირა— მაგრამ ერთი თვის შემდეგ გაანთავისუფლეს ციხიდან ზოგიც გაიქცნენ. საკვირველია ერთი რამ: ტუსაღები გამოჰყავთ სამუშაოდ იქიდან ბრუნდებიან „დარაჯების“ თანხლებით დუქნებში და იმ ზომაზე ითვრებიან რომ ხანდისხან დარაჯები ვეღარც კი იმორჩილებენ; იყო შემთხვევა რომ დუქნიდან ტუსაღი გაიქცა. (თუ გაუშვეს) და მესამე დღეს მ იკითხეს იგი. სწორედ ასეთმა მოპყრობამ წაათამამა ხალხი და თუ უწინ ათობით ითვლებოდა დღეს ოცობით შეიძლება დავითვალოთ ყაჩაღების რიცხვი. მოთარეშეთაგან მ ცხოვრებლები იმ ზომაზე არიან შეწუხებულნი რომ თვით დაიჭერდენ მათ მაგრამ როცა მთავრობის იმედი არა აქვი, რომ იმათ ისევ გამოუშვებენ ვერ ბედვენ დაჭერას და ისევ მდუმარებას რჩეულობენ.

ვერც მილიციის საქმეა მოწყობილი კარგად. მილიციაში იღებენ ყველას ვინც უნდა იყოს. არ შეიძლება ითქვას რომ ზოგი მილიციონერის „სიმპატია“ ყაჩაღებისკენ არ იყოს მიმართული და სასურველ დროს მეფუროსეს გზები არ დაუხლართოს. აგრეთვე სოფლის კომისრებზედაც უნდა იყოს მიქცეული ყურადღება—ისინი ერთი მხრით მთავრობას ერთგულობენ მაგრამ ზოგი მათგანი ყაჩაღებთანაც მასპინძლობენ.

ჯიელი ოსების აგენტები არც დუშეთის მაზრის ოსობას სტოვებენ, რომ არ დაიბარონ კრებებზე თუ სხვაზე— მაგრამ შენიშნულია რომ აქაურ ოსობას კავკავისაკენ უფრო უპირავს თვალი ვინემ ჯავისაკენ. მათთან საუბრისას მეტად მოსწონთ იქაური მმართველობა და მიუხედავად იმისა თუ ასეთ „მართველობას“ კერძოდ მათთვის რა მოაქვს—მაინც მათ შენატრიან. ღლევანდელმა არევ-დარევამ იმ ზომაზე მოქანცა ხალხი, რომ სამწუხაროდ ოსების წამბაძველნი ქართველებშიც მოიპოვებიან.

დუშეთის მახლობელ სოფლებში პირნახულ საუცხოვო პირი უჩანს მცხოვრებლები ამბობენ: „დიდი ხანია ასეთი ჯეჯილი ამ დროს არ გვინახავსო თუ ასე შეყვა მოსავლამდის, ზოგს ორი წლის ასამყოფი ექნებაო. სწორედ ეს უნდა იყოს მიზეზი რომ სოფლებში „სამღთოებს“ მოუხშირეს და ზოგან სამლოცველო „ხატების“ შეკეთება დაიწყეს.

ეს ერთი ხანია დუშეთში მუშაობს „ხარკის ამკრეფი ინსპექტორი“ იგი ცნობებს ჰკრებს სოფლებიდან და გადასახადს „შემოსავლის კვალობაზე“ ისე აწერს ჩვენი აზრით ასეთი მუშაობა ნაყოფს ვერ გამოიღებს. სოფელში ხუთს თუ ოთხს აწერენ გადასახადს და სხვებს ისე სტოვებენ—ამითი უკმაყოფილობა იბადება. რომელი სოფლის მცხოვრებელი გინდაო რომ ამ მამულის თავისუფლობის დროს 50 კოდი პური არ მოუყავდეს—თორემ ზოგი ხომ 20—25 დღისას ხნავს და სულ უკანასკნელი 500—600 კოდი პური უნდა მოუყავდეს მაშინ როცა წელს კოდი ფასობს 500 მანეთი. ამისთანა პირს იბარებენ და ეკითხებიან თუ რა აქვს შემოსავალი—ისიც უპასუხებს პირდაპირ სასაცილოდ: „40 კოდი ძლივს მომივაო“ ინსპექტორი უნდა დადიოდეს სოფლებში და ადგილობრივ ეცნობოდეს ხალხს—მაშინ შესაფერ სარგებლობას მისცემს ხაზინას თორემ ისეთ თავის მოვალეობის შეუგნებელ ხალხში, როგორც მაზრაში სცხოვრობს ვინ გეტყვის „დედა კოდიანი მყავსო“. ხალხი გადასახადზე უარს არ ამბობს მხოლოდ ყველა ამას გაიძახის რომ მეტ-ნაკლებობით ყველას შემოგვაწერონო და ჩვენ საწინააღმდეგო არაფერი გვაქვსო.

ვერ იქნა და ვერ მოწესრიგდა ფოსტის საქმე დუშეთში. აქაურები გაზეთებს კვირაში ხან ერთხელ ღებულობენ ხან ორჯელ-. სწორედ ეს უნდა იყოს მიზეზი რომ სიძვირესთან ერთად გაზეთების გამოწერაზე გული აუცრუვდა ბევრს. 1916 წელში აქაური ფოსტა ღებულობდა დაახლოვებით შემდეგ გაზეთებს: „საქართველოს“ 12 ც. „სახალხო საქ. 417 ც. „ვოზროჟდენიეს“ 4 ც. „ტიფლ. ლისტ.“ 7 ც. „ზაკავკაზ. რეჩ“ 3 ც. „ერთობა“ 11 ც. და სხვა. დღეს კი ოროლი ცალიც კი აღარ მოდის მგონი—„ერთობა„-კი რა მოგახსენოთ თორემ ადგილობრიერობა დიდ სამსახურს გაუწევდა ხალხს რომ ფოსტის საქმე ისე მოეწყო რომ ყოველ დღე მიგველო—როგორც ეს მოწყობილი იყო ძველი მთავრობის დროს.

ქალაქის თავი შეუდგა ქალაქის მოწყობას—გალამაზება „მოედანს“ უკვე შეავლეს სარაჯვი—ისე რომ მაზრის უფროსს გუდიევის შემდეგ რომელმაც მთელ მაზრაში გაიყვანა ტელეფონი და დუშეთის ქუჩებზე ქვაფენილი დააგო—დღეს პირველად ვხედავთ ქალაქისთვის ზრუნვას.

ფ. ხხვიტორელი

ქ ა რ თ უ ლ ი ლ ა ტ ა რ ი ა.

<>

26 მაისიდან 1918 წ. საქართველო დამოუკიდებელი თავისუფალი სახელმწიფოა. მაგრამ, საქართველოსთვის მარტო პოლიტიკური თავისუფლება არა კმარა. საჭიროა კულტურული განვითარებაც.

<>

უნივერსიტეტის და თეატრის აშენებით—ავაყვავებთ მეცნიერებას და ხელოვნებას. გაცისკროვნდება ჩვენი ცხოვრება. ადამიანის პიროვნება ამაღლდება და გაფაქიზდება.

<>

რუსთველის მზიური ქვეყანა მოგიწოდებთ თქვენ, მამულიშვილნო, სამშობლოს აყვავება—განახლებაში მხურვალე მონაწილეობა მიიღოთ.

<>

შეიძინეთ ლატარიის ბილეთები.

თბილისის ქართველ ვაჭართა და მრეწველთა კავშირის გამგეობა

აცხადებს, რომ რადგან 25 მაისს 1919 წ. კავშირის წევრთა საზოგადო კრება არ შესდგა,

მეორე კრება

დანიშნულია ამა წლის 1 ივნისს დილის 10 საათზე კავშირის ბინაზე (ფრეილინის ქ., № 11), რომელიც, თანახმად წესდების მე-18 მუხ. კანონიერად ჩაითვლება დამსწრე წევრთა რაოდენობის მიუხედავად.

განსახილველი საგნები: 1) ანგარიში საბჭოსი და გამგეობის მოქმედებისა და კავშირის შემოსავალ-გასავლისა.
2) საკითხი შესახებ კავშირის არსებობისა.
3) სარევიზიო კომისიის არჩევა.

3—87—1

მიწად-მოქმედების სამინისტრო

აცხადებს, რომ ორშაბათს, 16 თიბათვეს, 1919 წ. სამინისტროს შენობაში, (დიდი პეტრეს ქუჩა) № 22, დღისით, 12 საათზე დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

იჯარით თრიმლის ფოთლის ჩაბარებისა საქართველოს რესპუბლიკის ტყეებიდგან; ეს თრიმლის ფოთოლი საჭიროა სამინისტროს სადაბღო განყოფილებისათვის. ცნობების მიღება ამის შესახებ შეიძლება ყოველ დღე, გარდა კვირა-უქმეებისა, 9—3 საათამდე. 2-72—2

ახლად მოწყობილი სტამბა

„ხელოვნება“

ველიამინოვის ქუჩა № 20.

იღებს ყოველ-გვარ სასტამბო და საკაზმავ საქმეებს და გამოცდილ მუშათა ინიციატორობით ასრულებს სწრაფად და ხელოვნურად მეტათ დაკლებულ ფასებში.

საყურადღებოდ სოფლების წვრილ საკრედიტო ამხანაგობებს

სტამბა „ხელოვნებას“ აქვს დამზადებული ყოველნაირი ბლანკები წვრ. საკრ. ამხანაგობებისთვის: წლიური ანგარიშები, თვიური ანგარიშები, ხელწერილები და სხვა.

(25—51—17)

მატარებლების მიმოსვლა

11 თიბერვლიდან.

მატარებლები თბილისიდან ფოთში:

მ. № 1 სასწრაფო საღ. 7 საათ. 30 წ.
ხაშურიდან — ღამ. 10 ს. 52 წ.
შორაპნიდან — ღამ. 1 ს. 34 წ.
სამტრედიიდან—ღამ. 3 ს. 50 წ.
ფოთში — დილის 5 ს. 50 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 20 მ.

მ. № 3 საფოსტო დილის 10 ს. 30 წ.
ხაშურიდან —დღის 3 ს. 08 წ.
შორაპნიდან—საღამოს 6 ს.
სამტრედიიდან—საღ. 8 ს. 34 წ.
ფოთში — ღამის 10 ს. 43 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 10 მ.

მ. № 9 **სამგზავრო ქუთაისამდე.**
საღამოს 10 საათ. 30 წ.
ქუთაისში მივა დილ. 7 ს. 21 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 5 მ.

მ. № 19 **სამგზავრო ბორჯომამდე.**
დღის 3 საათზე 30 წ.
გორიდან —საღამოს 6 ს. 30 წ.
ბორჯომში მივა საღ. 9 ს. 27 წ.
პლაცკარტის ფასი ყველა ვაგონში 5 მ.

მ. № 4 **საფოსტო ბაქომდე.**
ღამის 1 საათზე 10 წ.

მ. № 8 **სამგზავრო განჯამდე:**
დღის 3 საათზე 35 წ.

მ. № 6 სასწრაფო საღ.—9 ს. ბაქომდე.
პლაცკარტის ფასი ბაქომდე 1 კლ. 60 მ., 2 კლ. 40 მ., 3 კლ. 20 მ.

ყარსხიკენ—ერევანში

მ. № 4 საფოსტო —დღის 1 ს. 40 წ.

თბილისში მომავალი მატარებლები.
ფოთიდან—თბილისში.

მ. № 2 სასწრაფო—დილ. 9 ს. 41 წ.
ფოთიდან გამოვა საღ. 11 ს.

მ. № 4 საფოსტო საღ. 8 ს. ფოთიდან
გამოვა დილის 7 საათ. 40 წ.

მ. 12 **ქუთაისიდან:**
დილის 8 ს. 15 წ. ქუთაისიდან
გამოვა საღ. 10 საათ. 33 წ.

მ. № 20 **ბორჯომიდან**
დილის 7 ს. 20 წ. ბორჯომიდან გამოვა ღამ. 12 ს. 46 წ.

ბ ა ქ ო დ ა ნ

მ. № 3 საფოსტო დღის 4 ს. 30 წ.
მ. № 5 სასწრაფო დილის 7 ს.
მ. № 7 სამგ. განჯიდან დილ. 8 ს. 30 წ.
მ. № 5 პლაცკარტიანია; პლაცკარტის ფასი 1 კლ. 60 მ., 2 კლ. 40 მან., 3 კლ. 20 მ.

ნახიჩევანიდან და ყარსიდან

მ. № 3 საფოსტო—დილ. 11 ს. 30 წ.
ამათ გარდა კვირა უქმე დღეებში.

თბილისსა და მცხეთის შუა იქნება შემდეგი მატარებ. მიმოსვლა.

მ. № 61 **თბილისიდან**
დილის 7 ს. 37 წ.
მ. № 63 დღის 3 ს.

მცხეთიდან მოდის

მ. № 62 დილის 11 ს. 10 წ.
მ. № 64 საღამოს 7 ს. 20 წ.

კახეთის რკინის გზის მატარებლების მიმოსვლა. პირველ მაისიდან 1919 წლისა.

საათები ნაჩვენებია თბილისის დროთი.

თბილისიდან-მელაანამდე.

სავაჭრაკო მატარ. № 16. თბილისიდან გადის დილის 7 საათზე მელაანში მიდის 12 სათზე და 50 წუთზე.

სავაჭრაკო მატარ. № 15 მელაანში უერთდება საფოსტო მატარ. № 3 და გამოდის იქიდან ნაშუადღევის 1 საათზე და 40 წუთზე.

თბილისიდან-თელავამდე.

საფოსტო მატარ. № 4. თბილისიდან გადის დილის 10 საათზე თელავში მიდის 7 საათზე და 35 წ.

თელავიდან-თბილისამდე.

საფოსტო მატარ. № 3. თელავიდან გამოდის დილის 9 საათზე და 30 წუთზედ მელაანში უერთდება სავაჭრაკო მატარებელს № 15 და მოდის თბილისში საღამოს 7 საათზე და 15 წუთზე.

გურჯაანიდან-წყნორის-წყლამდე.

მატარებ. № 6. გურჯაანიდან გადის საღამოს 6 საათზე წნორის-წყალში მიდის საღამოს 7 საათზე.

წნორის-წყლიდან გურჯაანამდე.

მატარებელი № 5. წნორის-წყლიდან გამოდის დილის 9 საათზე და 50 წუთზე გურჯაანში მიდის დილის 11 საათზე.

(2—54—2)

ე ქ ი მ ი

ა. მ. პაატაშვილი

იღებს შინაგან და ბავშთა სნეულებიან ავადმყოფებს, ყოველ დღე, გარდა შაბათისა, საღამოს 5—7 საათ. დე. გუნიბის ქუჩა № 43 (ყაზბეგ და გუნიბის ქუჩ. კუთხე, სახლი კახიძისა).

(25—2324—2)

მედიცინის დოქტორი ბერლინის უნივერსიტეტისა

ბ. გ. მეგრაბიანცი

შინაგანი ავადმყოფობა, ჰლექისა და გულისა. იღებს ახალ რენტგენის-ელექტრო-წამლობის კაბინეტში, გასინჯვა და წამლობა X-ს სხივებით დიდი. სალენიოიდი და სხვების ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის. ღარიბებს უფასოთ. ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 4—1

7-92.

სამკურნალო კაბინეტი ექიმის

ალექსანდრე დავითის ძის გოგოლიძე

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება დილის 10 საათ. 11 საათ. და საღამოს საათ. 6 საათ. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ, ტელეფონი 14—28.

მედიცინის ექიმი

ე. ა. მონსე

ნერვიული, შინაგანი და საბავშო სნეულებანი. მკურნალობა ელექტრონით სიმსუქნის მკურნალობა ბერგონიეს აპარატით, სახსრების მკურნალობა ლინდემანის აპარატით; ფსიხოტერაპია, ჰიპნოზი. მიღება 10 ნახ. ს. დღ. საღამოს 6—7 ს. ყოველდღე კვირას და ხუთშაბათის საღამოს გარდა. მიხეილის პროსპ. № 111. ტელეფონი 13 42.

50—2119—43

სამხედრო სამინისტროს სტამბა, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 3.